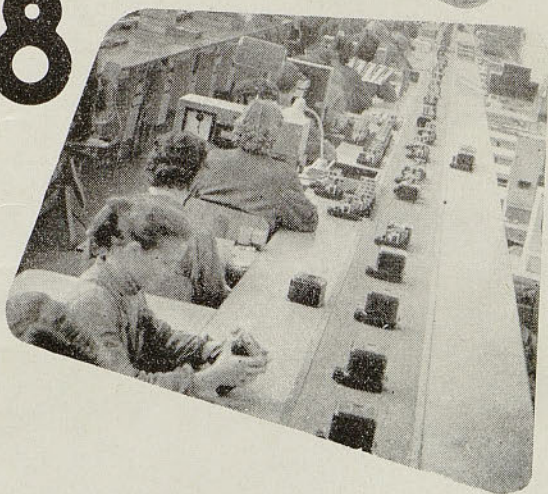

1958

ISKRA

glasilo delovnega
kolektiva
tovarne elektrotehničnih
in finomehaničnih
izdelkov

»Iskra« Kranj

1959

št. 2

februar

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Boris Kryštufek

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Pogled s Krvavca

Edo Primožič

Klišeje izdelala:

klišarna ČP »Gor. tisk«

Kranj

Tisk:

ČP »Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

3700 izvodov

LETNIK V.

VSEBINA

- Program investicij na področju občine Kranj
- Imenovane so komisije pri IO sindikalne podružnice — Leopold Mrak
- Proizvodnja v mesecu januarju 1959 — Ing. Alojz Grčar
- Rast železniškega avtomatskega telefonskega omrežja v Jugoslaviji — Ing. Jože Unk
- Automatizam u raspodeli dobiti — kuda ide dinar iz Iskre
- Odgovor UO podjetja na članek v Borbi — Kje je fond skupne uporabe
- 5 minut s tovarišem Česnom — M. Živkovič
- Še enkrat leto 1958 — Ing. Alojz Grčar
- Iz zakona o delovnih razmerjih
- Sejmi v lanskem letu
- Naši uspehi na tujih tržiščih (nadaljevanje) — Ing. Janez Baloh
- Brez naslova ... — I. S.
- Še več mladine v Počitniško zvezo — Milan Živkovič
- Nezgode v letu 1958
- Števec E 3 — Stanko Engelsberger
- Strokovno izobraževanje kadrov — Stane Cyranski
- Program panoge avtoelektrike — Pavel Kryštufek
- Rezultati zdravniške ankete — Zinka Štravs
- Vesti iz Industrijske šole — M. Ž.
- Iz mladinske organizacije — M. Ž.
- Iskra in šah

Razprave o investicijskem programu se že vršijo in v program so bile že vnešene določene spremembe, predvsem glede stanovanjske gradnje. Toda ne glede na končno obliko investicijskega programa, je prav, da se člani delovnih kolektivov seznanijo s potrebami in predvideno investicijsko gradnjo.

Investicijska gradnja v naši občini prav gotovo zanima slehernega izmed nas, posebno pa tiste, ki žive na tem območju in je to vprašanje tesno povezano z življenjskimi pogoji prebivalcev ali kakor često pravimo z družbenim standardom. Izdelan program občinskega LO je zelo obsežen in predvideva znatna sredstva, ki bi jih bilo potrebno investirati v objekte, ki spričo svoje pomembnosti pomenijo rešitev perečih problemov na območju naše občine. Investicijski program je le del perspektivnega plana občine za razdobje 1957—1961, ki je poleg finančnih sredstev odvisen tudi od gradbenih kapacitet, ki bodo v prihodnjih letih na razpolago.

Program investicij NA PODROČJU OBČINE KRANJ

ZDRAVSTVO

Občinski zdravstveni dom, ki se gradi že 6. leto, bo predvidoma končan do občinskega praznika 1. avgusta 1959. Tudi nova reševalna postaja se bo gradila. Poleg zdravstvenega doma se namerava graditi tudi nova zobna poliklinika, ki bo ustrezala potrebam naše občine. V projektu je tudi gradnja nove porodnišnice, ker sedanja ne ustreza, tako glede lokacije kakor tudi glede zahtev te službe. Z gradnjo porodnišnice bi pričeli leta 1960, če bi bila na razpolago ustrezna sredstva in izdelani načrti. Skupne investicije v zdravstvu bi znašale (brez gradnje nove porodnišnice) 148,400.000 din.

SOCIALNO VARSTVO

V kranjski občini se namerava organizirati rejniški center za otroke, katerih starši so bolni, ali pa so celo brez njih. Namerava se urediti tudi vodovod in kanalizacija v Domu onemoglih v Preddvoru, ker so v tem pogledu razmere že nevdržne.

Za ta dela je predvideno 4,600.000 din.

ŠOLSTVO

Dokončati je potrebno šolo v Stražišču, katere otvoritev se predvideva spomladi. Program predvideva tudi pričetek gradnje šole na Planini (osemletke). Načrti za šolo so v izdelavi, lokacija pa je določena na nekdanjem igrišču ob robu naselja nad Kokro. Poleg tega je predvidena adaptacija in preureditev šol na Primskovem, v Goričah, v Besnici, Dupljah, na Jezerskem, v Naklem, Olševku, Podbrezjah in Voklem. V planu je tudi preureditev nižje glasbene šole v Kranju, oprema šolskih kuhinj in delavnic. V sedanjih prostorih šole pa naj bi bil otroški vrtec.

Predvidena sredstva: 120,560.000 din.

KULTURA IN PROSVETA

V programu je predvideno popolno dokončanje Kulturnega doma v Predosljah, Podbrezjah in Doma na Visokem. Področje Besnice, Jamnika, Nemilj in Podblice sploh nima dvorane za družbeno in kulturno dejavnost. Ob že zgrajenem združenem domu je predvidena dvorana, ki bo s prispevkom ObLO zgrajena v letu 1959. Za taborniško organizacijo je predvidena zgraditev manjše lesene stavbe v kranjskem logu. Sindikalni dom se adaptira že več let. Dela so že tako daleč, da

NAJDALJŠI TELEFONSKI POMORSKI KABEL V EVROPI bo kabelska zveza med Anglijo in Švedsko. Kabel bo dolg približno 850 km in bo opremljen s številnimi podvodnimi ojačevalci. Stroški bodo znašali približno 4 milijone dolarjev.

FRANCOSKE ELEKTRIČNE LOKOMOTIVE ZA SOVJETSKO ZVEZO. Francoske tvrdite so dobile naročilo, po katerem bodo v letošnjem letu dobavile Sovjetski zvezi 35 električnih lokomotiv, katerih moč bo znašala 5500 KM.

AVTOMATSKA NAPRAVA ZA PROZVODNJO FLUORESCENČNIH ŽARNIC, ki jo je Poljska naročila v Angliji bo proizvajala 800 kosov na uro.

DALJINSKO UPRAVLJANJE HIDROCENTRALE V ZSSR bo direktno iz Moskve. Ta centrala ima ogromno moč. 2100 milijonov KW. Naprave za daljinsko krmiljenje bodo imele približno 11.500 relejev in veliko množino ostalih električnih instrumentov. Poleg tega bodo položili signalne kable v dolžini 500 km. V strojnici te velike hidrocentrale bi bile zaposlene samo štiri osebe. Na koncu na seveda še to: razdalja bo znašala 900 km.

PROIZVODNJA TELEVIZIJSKIH SPREJEMNIKOV V ZSSR. V letu 1958 so izdelali v Sovjetski zvezi 700.000 televizijskih sprejemnikov tako, da je sedaj v obratu približno 2 milijona sprejemnikov.

PROIZVODNJA TRANSISTORJEV NA JAPONSKEM je v primerjavi z letom 1956 narasla za štirikrat. Japonska industrija transistorjev porabi sedaj letno 20 ton germanijevega oksida in kovinskega germanija, ki ga dobivajo v Belgijskem Kongu. Še pred nekaj leti je Japonska uvažala gotove transistorje iz ZDA.

NOVA TELEVIZIJSKA CEV, ki je bila razvita v ZDA ima zaslon iz dvojnega stekla. Vmesni prostor je izpolnjen z oljem, ki preprečuje zrealjenje slike, hkrati pa povečuje osvetljenost.

ŠTEVILO TELEVIZIJSKIH SPREJEMNIKOV v Evropi nenehno narašča. Tako je n. pr. v lanskem letu imela Zapadna Nemčija 3,4 televizijskih sprejemnikov na 100 prebivalcev. V Angliji je v evropskem merilu gostota televizijskih sprejemnikov največja, saj znaša 17 sprejemnikov na 100 prebivalcev. V ZDA pa odhade na 100 prebivalcev kar 27,5 televizijskih sprejemnikov.

TUDI GOSPODINJSTVO JE NEVARNO POSEL, posebno če je elektrificirano. V preteklem letu so zabeležili v Angliji 66 smrtnih žrtev zaradi elektrike v gospodinjstvu.

bi bil objekt izročen svojemu namenu 29. novembra 1959. Poleg tega je predvidena preselitev Ljudske knjižnice v prostore sindikalnega doma. Skupne investicije za kulturo in prosveto: 37,360.000 din.

TELESNA VZGOJA-ŠPORT

V delu so načrti za gradnjo novega športnega stadiona v Kranju, ki bi se začel graditi v letu 1959. Preurediti se namerava tudi stadion na desnem bregu Save in urediti centralno športno strelišče. Ob Kokri se namerava urediti naravno kopališče (pod Ovčanom na Rupi). Sporazumno s tovarno Intex bo zgrajen zimski plavalni bazen. V okviru stanovanjske skupnosti pa je potrebno pospešeno graditi otroška igrišča. Potrebna sredstva: 53,500.000 din.

DRUŽBENA PREHRANA

S predstavniki vojske je dosežen sporazum, da se v Domu JLA organizira ljudska kuhinja. V Delavskem domu se namerava izboljšati stanovanjske in sanitarne naprave in ponovno preurediti kuhinjo.

V programu predvidena sredstva: 6,000.000 din.

VODOVOD

Sedanji vodovodni sistem v Kranju in okolici je star in ima toliko okvar, da je mesto resno ogroženo glede preskrbe z vodo. Za ureditev tega problema se predvideva zajetje potoka Belca pri Bašlju in s položitvijo novih cevovodov. Za oskrbovanje Stražišča z vodo se na Gorenji Savi predvideva zgraditev črpalnice. Poleg tega je predvidena izpopolnitev vodovodnega omrežja tudi v nekaterih ostalih krajih občine.

Potrebna sredstva: 134,000.000 din.

PRESKRBA PREBIVALSTVA

Za izboljšanje preskrbe se namerava graditi nova pekarija, urediti kmetijsko posestvo, ki bo zalagalo trg s sočivjem, urediti tržne prostore in zgraditi oskrbovalne centre na Planini in v Stražišču.

Predvidene investicije: 153,000.000 din.

KOMUNALNE INVESTICIJE

V investicijskem programu je predvideno asfaltiranje lokalnih cest, rekonstrukcija pločnikov v mestu in preureditev ceste Kranj—Škofja Loka. Predvidena je tudi gradnja novega betonskega mostu čez »Podrtino« preko Kokre.

Potrebne investicije: 395,000.000 din.

STANOVANJSKA GRADNJA

Od letošnje stanovanjske gradnje bo ostalo 207 stanovanj nedograjenih. V letu 1959 se namerava dograditi ta stanovanja in pričeti s koncentrirano gradnjo 400 stanovanj na Zlatem polju in Stražišču. V gradnji je tudi 116 individualnih hišic. Pomanjkanje stanovanj je eno najbolj perečih zadev v občini in zato bo v ta namen potrebno zagotoviti maksimalna sredstva. Zaradi tega bo potrebno v gospodarskih organizacijah določiti znatnejša sredstva za gradnjo stanovanj.

Da bi zgradili predvideno število stanovanj bo potrebno v ta namen investirati 800,000.000 din.

OSTALE INVESTICIJE

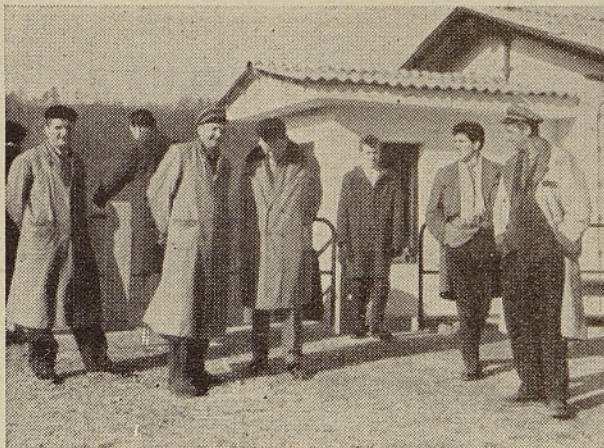
Pripravljeni so načrti za nov hotel, ki naj bi bil zgrajen na »Žulariju«. Ob novem hotelu naj bi bila locirana tudi nova kinodvorana. Tudi gradnja gasilskega doma je potrebna. Poleg tega bo potrebno nekaj sredstev angažirati za ureditev trgovskih lokalov in obrtnih delavnic. Organizirati bi bilo potrebno centralno čistilnico, pralnico in likalnico.

Program investicijskih gradenj je torej zelo obsežen. Ni dvoma, da obstoja želja prebivalcev občine, da se ta program tudi izvede, saj bi naše mesto s tem dobilo marsikatero pridobitev. Seveda pa bodo morali o teh stvareh razmisliti tudi delovni kolektivi.

V prejšnji številki našega glasila smo vam posredovali letošnji sestav izvršnega in nadzornega odbora, v tej pa bi vas radi seznanili o novoimenovanih komisijah in njihovih predsednikih. Vse komisije izvršnega odbora so posvetovalnega značaja, vsaka zase pa je zaključena enota, ki opravlja posebne naloge. Vsaka komisija ima tudi svoj program. Delo komisij se razvija na osnovi sklepov in naročil IO, kjer se rešujejo tudi vsi njihovi predlogi. Komisije, njihovi predsedniki in njihove glavne naloge so naslednje:

1. Komisija za oddih članstva — predsednik Vinco Šarabon iz montaže central.

Njeno stalno delo je organiziranje oddiha oziroma letovanja za člane kolektiva in njihove najbližje svojce. Skrbeti mora za pravilno zasedbo in razpored razpoložljivih mest, za vse potrebno v počitni-

Izlet v Moste — ogled hidrocentrale

Leopold Mrak:

IMENOVANE SO KOMISIJE PRI IO SINDIKALNE PODRUŽNICE

ških domovih, vsled česar mora stalno sodelovati s sekretariatom in samoupravnimi organi v podjetju.

2. Komisija za razvedrilo in izlete — predsednik Beno Dežman iz priprave dela.

Ta komisija je zadolžena za organizacijo izletov. Vsak izlet ima določen smoter in svojega vodjo, ki pojasnjuje članom kulturne in zgodovinske znamenitosti raznih krajev naše ožje domovine.

3. Komisija za vzgojo članstva — predsednik Franc Cotič iz kino montaže.

V pristojnost te komisije spada skrb za razširjenje razne leposlovne in druge literature, prireja razna predavanja in seminarje.

4. Komisija za obravnavanje disciplinskih prekrškov — predsednik Alojz Štrukelj iz kontrole.

Ta komisija proučuje vse s področja delovne discipline, kakor tudi odločbe o disciplinskih kaznih, za katere daje IO pripombe in predloge na izrečene kazni.

5. Komisija za gospodarstvo — predsednik ing. Franc Vreček iz razvojnega laboratorija.

Ta je zadolžena za proučevanje gospodarjenja v podjetju, za obravnavanje raznih planov in rezultatov podjetja, o razdelitvi skladov in drugih vprašanih proizvodnega, finančnega in komercialnega značaja, kakor tudi za boljše sodelovanje z organi samoupravljanja.

6. Komisija za tarifna vprašanja — predsednik Viktor Košir iz splošnega oddelka.

Ta komisija obravnava vprašanje analitske ocene delovnih mest, norm, tarifnega pravilnika in posameznih tarifnih postavk, premij in drugih oblik nagrajevanja v podjetju.

7. Komisija za športno dejavnost — predsednik Stojan Oblak iz razvojnega laboratorija.

V pristojnost te komisije spada športna dejavnost podružnice, organiziranje športnih iger med oddelki in športnih srečanj s podružnicami drugih kolektivov.

8. Komisija za socialno zaščito — predsednik Zinka Štravs iz ambulante.

Ta komisija obravnava vprašanja delovnih pogojev, stanovanj, prehrane, socialnih podpor in vse ostalo v zvezi s socialnimi in življenjskimi pogoji naših članov.

9. Komisija za kulturno-prosvetno dejavnost — predsednik Franc Kejžar iz priprave dela.

Ona skrbi za razne kulturne prireditve, kot so koncerti, operne in razne gledališke predstave.

10. Komisija za gospodarjenje z imetjem podružnice — predsednik Pavel Perko iz priprave dela.

Ta komisija skrbi za inventar in urejevanje prostorov sindikalne podružnice.

Toliko smo vam hoteli povedati o delu in nalogah naših komisij, na katere se po navedenih zahtevah in posameznih vprašanih lahko obračajo člani naše podružnice.

Pred tovarno »Telekomunikacije« v Ljubljani

PROIZVODNJA v mesecu januarju 1959

Večinoma je januar tisti mesec, ko so naši napori največji, vendar pa uspeh ni tak, kot bi ga lahko pričakovali z ozirom na vloženo delo. Dejstvo je, da nam v decembru, ko se leto bliža svojemu koncu, vse gre nekako lepše in da nam zadnji milijoni kar sami tečejo v skladišče, kot povračilo za prejšnji trud. Ko se pa po Novem letu zopet vrnemo v tovarno, pa izgleda, kot da smo zaorali v ledino, ki nam za ves trud daje le znoj.

Tudi letošnji januar je bil podoben vsem dosedanjim. Takoj v začetku nam je začelo primanjkovati precej materiala, poleg tega so nas pa začele obiskovati še druge težave, ki so nam že v začetku meseca prerokovale slabo izvršitev mesečnega plana.

Kakor vsako leto, nam je bila tudi letošnja inventura nekako odveč, saj z njo nismo imeli posla le ob dnevih inventure, ampak celo prvo polovico januarja. Inventuro je treba namreč koristiti za nadaljnje delo, kar pa vzame precej ur, ki bi jih sicer uporabili za delo v proizvodnji. Precej težav nam je v prvi polovici meseca povzročila tudi nova organizacija poslovanja skladišč.

Največje težave nam je pa povzročalo pomanjkanje različnih materialov. Najbolj usodno je bilo pomanjkanje osi za električne instrumente. To nam je paraliziralo delo v montaži instrumentov, poleg tega pa onemogočilo normalno delo v montaži kinoakustike in montaži usmernikov, ki sta vezani na instrumente.

Zelo resen problem, ki nas muči že par let in se je v januarju pojavil v še resnejši obliki, je pomanjkanje kvalitetnega stekla za električne instrumente. Z malimi dobavami stekel komaj zadovoljimo potrebe električnega števca. dočim imamo pri električnih instrumentih zaradi večjih zahtev po kvaliteti stalne zastoje. V splošni montaži nam je primanjkovalo magnetov za zvonec, ker nismo imeli magnetnega jekla.

Največje težave pa nam je povzročil slab material za kotve za ploščati rele, ki smo ga dobili iz Železarne Jesenice. To nam je za 14 dni ustavilo vso proizvodnjo relejev. Sicer se nam to ni poznalo na montaži končnih izdelkov telefonskih central, ker smo imeli precej relejev na zalogi, vendar se nam bo to poznalo v februarju.

Poleg težav zaradi pomanjkanja osi za instrumente pa smo imeli v montaži usmernikov tudi zastoje zaradi pomanjkanja selenskih stavkov. To pomanjkanje je nastalo zaradi težav v selenskem oddelku.

Letošnje zadolženje po gospodarskem planu znaša 6.267.729.000 dinarjev. To je plan za blagovno proizvodnjo, to je tisti del proizvodnje, ki jo prodamo. Saj je znano, da en del proizvedenih instrumen-

tov, stikal, motorjev itd. vgradimo v naše izdelke in naprave. Povprečno bi prišli torej na en mesec 552 milijonov 331.000 dinarjev končnih izdelkov. Ker smo že iz izkušenj prejšnjih let vedeli, da v januarju nastopajo težave, smo si za januar postavili plan v višini 449.306.000 dinarjev. Dosegli pa smo proizvodnjo v višini 470.342.000 dinarjev in tako presegl mesečno zadolženje le za 4,6 %, kar ni bila navada v drugi polovici lanskega leta, saj smo vsak mesec presegl zadolženje za 10 do 16 %. Ker pa bi morali letos z ozirom na letni plan izdelati mesečno za 522.311.000 dinarjev, vidimo, da smo v januarju izdelali le 90,2 % tega povprečja.

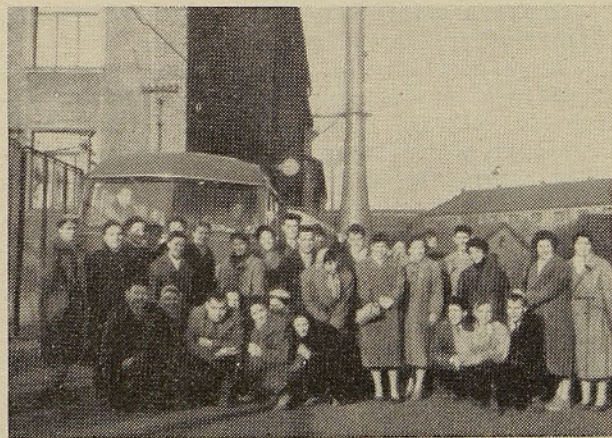
Posamezni oddelki so svojo januarsko zadolžitev izpolnili takole:

	Plan v 000 din	Izvršitev v 000 din	%
Montaža avtoelektrike	70.379	72.366	101,5
Montaža instrumentov	23.705	17.416	73,6
Montaža kinoakustike	44.180	45.088	101,1
Montaža telefonskih central	87.768	91.094	102,1
Montaža usmernikov	20.450	22.791	111,1
Montaža splošna	185.340	205.688	111,0
Selenski oddelk	11.000	13.460	122,5
Oddelk Lipnica	2.000	2.439	121,0
Usluge	3.074	se obr. v febr.	
Ostalo (glava EVS 1)	1.410		
S k u p n o	449.306	470.342	104,6

Lepšo sliko pa dobimo, če letošnji uspeh primerjamo z januarjem prejšnjega leta. Ker smo v lanskem letu spremljali le skupno proizvodnjo, moramo vzeti isto osnovo tudi v letošnjem letu, seveda pa v obeh letih po stalnih cenah. Skupna proizvodnja po stalnih cenah v lanskem januarju je znašala 411 milijonov 108.000 dinarjev, a letos 507.493.000 din. Čeprav je uspeh z ozirom na letošnji plan precej slab, vidimo, da smo se v primerjavi z lanskim letom še kar odrezali, saj smo izdelali za 24 % več.

Upajmo, da nam bo šlo v februarju bolje in da se bomo približali letnemu povprečju.

Z ogleda železarne na Jesenicah

Rast železniškega avtomatskega telefonskega omrežja v Jugoslaviji

Še ni preteklo pet let, kar se je tovarna Iskra odločila, da bo v okviru razvojnega oddelka telefonije razvila tudi avtomatske telefonske centrale in druge naprave telefonske tehnike, ki so potrebne za Železnico. Železnica namreč zahteva prav posebne pogoje obratovanja, saj se promet odvija neprekinjeno dan in noč, večina pogovorov je medkrajevnih, povezati je treba med seboj železniške postaje, ki so osnovne enote pri odvijanju železniškega prometa ter razna službena mesta kot so kurilnice, vozovne delavnice, nadzorništva ipd., ki so prometu t. j. osnovni dejavnosti železnic servisna služba. Posebni poudarek železniških telefonskih zvez je prav v bistvu, da se povežejo proge in službene enote s centrom, saj vlakovni odpravnik zve za vse vlake, križanja, zamude, vrsto tovora ipd. le s pomočjo

medkrajevnih telefonskih pogovorov in prav tako mora on spet na podoben način obvestiti postajno in progovno osebje.

Način takih zvez je seveda lahko induktorski, še boljši pa je avtomatski, ali vsaj polavtomatski. Tem zahtevam odgovarja takozvani »ŽAT« sistem. Kratica »ŽAT« pomeni »železniško avtomatsko telefonijo«.

Razvojno delo v Iskri ni bilo ravno lahko, saj je sistem zahteval več novih, za Iskro do tedaj še nepoznatih enot, pa tudi nove kadre; delno so prišli v pomoč tudi železničarji iz Ljubljane. Spomladanski zagrebški velesejem leta 1955 je že prikazal našo prvo ŽAT centralo, povezano z »živim« železniškim telefonskim omrežjem. Referat našega sodelavca ob

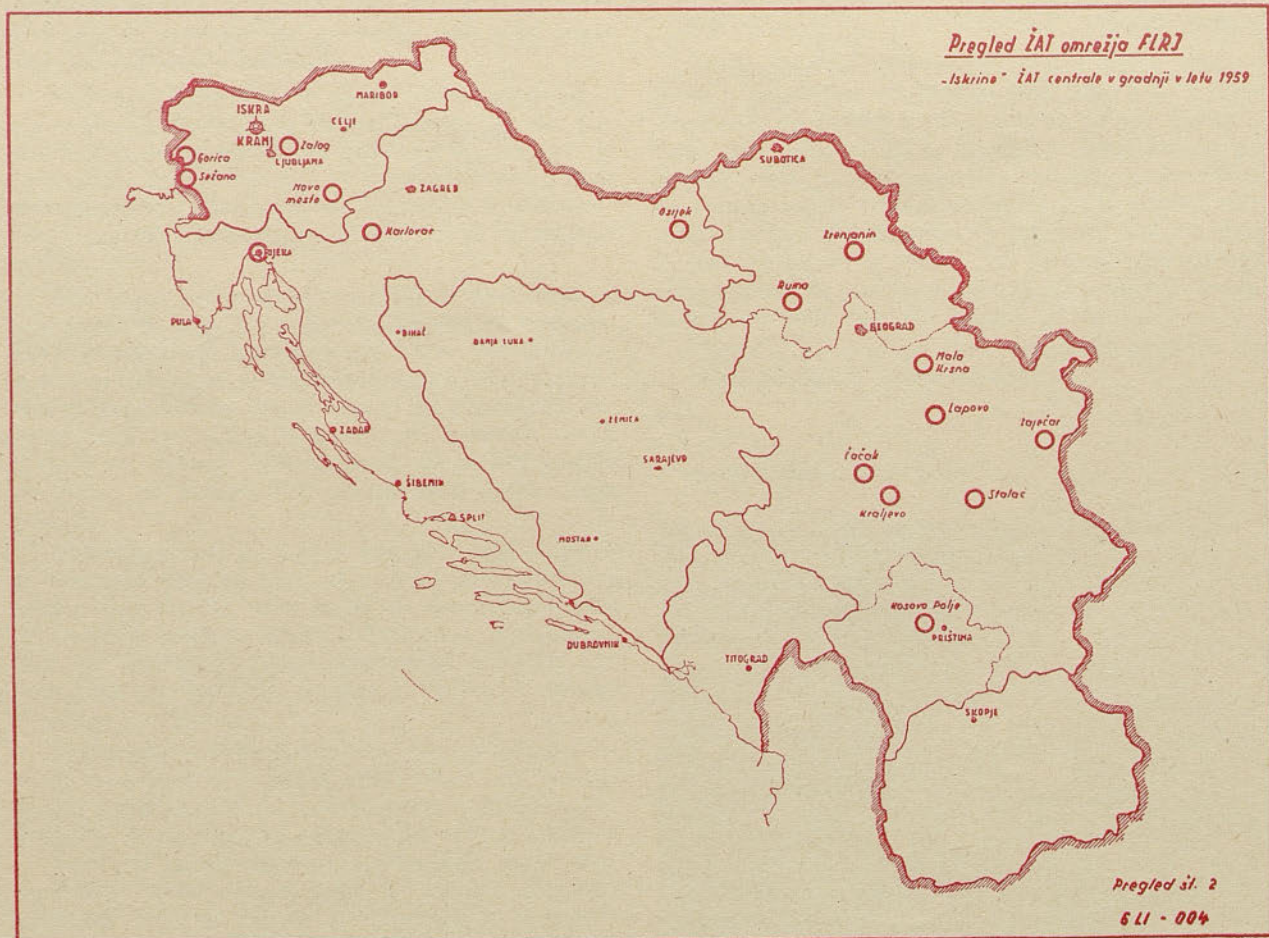
priliki te razstave pa je zbranim železničarjem iz vse Jugoslavije prikazal še nazornejše naše delo in sistem sam, saj so razen Slovenije le še Beograd, Niš, Vinkovci, Sarajevo in Zagreb poznali te vrste telefonske centrale, vtem ko o homogenem avtomatskem medkrajevnem omrežju v Jugoslaviji še ne moremo govoriti. Slovenija je v tem oziru izjema, ker so slovenski železničarji sami iz enot starejše 200-delne lokalne avtomatske centrale ter iz delov bombardirane mariborske ŽAT centrale obnovili precej porušene in pokvarjene ŽAT centrale v Celju, Pragerskem in na Jesenicah ter postavili centrale še v Kranju, Zidanem mostu in Dravogradu, Siemens - Dunaj pa je zgradil novo centralo na Pivki (prej Šemeter na Krasu). Kmalu za tem smo montirali in vključili v promet ŽAT centrali Maribor in Jesenice, pojavila pa sta se že prva kupca izven Slovenije, Skopje in Novi Sad.

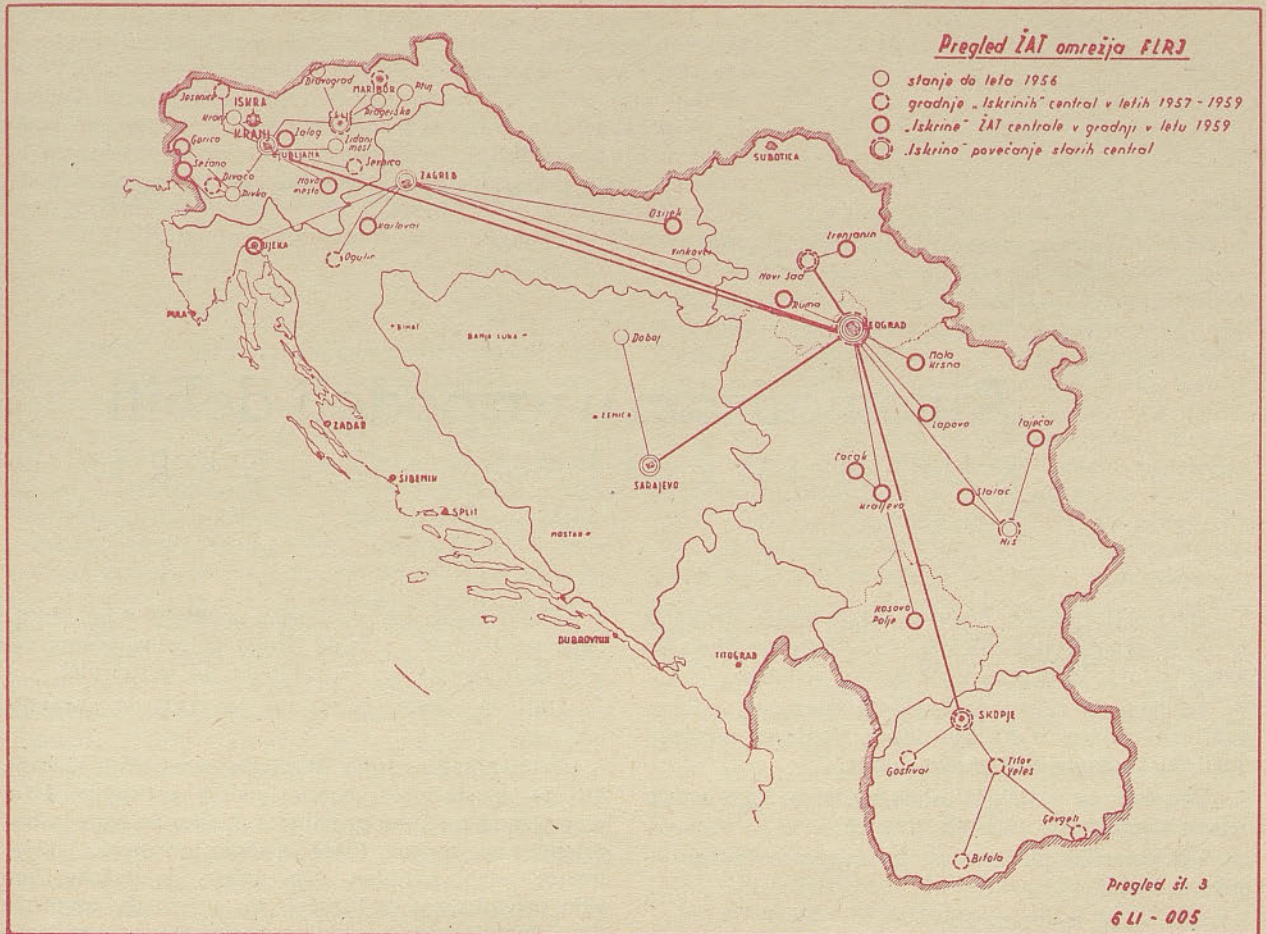
Iz leta v leto je raslo pravo medkrajevno železniško omrežje in se povezovalo v novo celoto, raslo je zaupanje nas in kupcev v naše delo, večalo se je tudi število novih naročil, in lahko trdimo, da se je s pričetkom leta 1959 končala osnovna faza tega dela, saj je možno naročniku na Jesenicah ali celo

v Planici t. j. na naši skrajni severno-zahodni državni meji avtomatsko pozvati železniškega naročnika v Gevgeliji ali Bitolu. Res, omrežje zvez je še skromno, tudi slabljenje je na nekaterih odsekih še preobčutno, a upamo, da bodo s časom tudi te težave premoščene. Le pogledjmo sliko, ki nam kaže, koliko bomo gradili že letos. Jugoslavija bo kmalu zelo na gosto posejana s krogi t. j. ŽAT centralami, ki so v večini izdelek »Iskre«.

Čeprav sicer po voznem parku precej ostarela železnica je prehitela vse druge, tudi PTT (morda še samo sebe) in že avtomatsko vzpostavlja medkrajevne telefonske zveze preko vse države. Zato si ob tem pregledu, ki smo ga želeli na kratko podati v besedi in sliki, ne morejo kaj, ko gledamo zadnji naš zemljevid, da se ne bi zazrli v območje NR Bosne in Hercegovine.

Sarajevo je dobilo ŽAT centralo leta 1950, Doboj se je oglasil približno leta 1957 (izdelek Siemens), torej že po rojstvu naših central, ostalo območje pa je še vedno prazno. Nehote se vprašamo »zakaj«? Če smo mi krivi, popravimo, da bomo čimprej povezali še Bosno v dobro železniško avtomatsko telefonsko celoto!

Ob žvižgu sirene
ob 14. uri

17. januarja je izšel v »Borbi« članek z naslovom »Automatizam u raspodeli dobiti« in podnaslovom »Kuda ide dinar iz ISKRE«. Članek je napisal sodelavec »Borbe« D. Vukovič, ki je obiskal naše podjetje v mesecu decembru lanskega leta. Čeprav je bil pravilno informiran o formiranju sredstev v našem podjetju in o njihovi delitvi, je vendar na povsem neobjektiven in napačen način prikazal gospodarjenje s sredstvi v našem podjetju. Zaradi tega je UO poslal Borbi odgovor. V današnji številki objavljamo ponatis celotnega članka in odgovor UO.

Automatizam u raspodeli dobiti

K U D A I D E D I N A R I Z I S K R E

»U našoj tvornici dobit se dijeli nešto drukčije nego u drugim poduzećima, već dvije godine. Ne ćemo ga mnogo mijenjati ni u ovoj godini.«

To nam je rekao predsjednik upravnog odbora tvornice »Iskra« u Kranju Jakob Vehovec, pokazujući neku shemu raspodjele dobiti.

Evo kako se u »Iskri« dijele sredstva, koja ostaju nakon podmirenja tarifnih stavova:

»52 posto za plaće iznad tarifnog pravilnika« — piše u shemi.

»28 posto za premije.«

»7 posto za nagrade« (na onim radnim mjestima gdje nisu uvedene premije).

»5 posto u fond za samopomoć« (pozajmice i pomoć socialno ugroženim osobama).

»8 posto za ostale potrebe« (HTZ itd.).

Tako se automatski podijeli čitava dobit.

»A gdje je fond zajedničke potrošnje?«

Ovo pitanje ostat će bez odgovora, jer, kao što vidimo, gotovo čitava dobit ide na povećanje ličnih primanja radnika (osim 8 posto).

To je samo jedna strana medalje, jedna od slabosti ovog načina raspodjele. Druga je u samom njegovom automatizmu. Bila dobit mala ili velika — ona se dijeli po ovoj proporciji. Ako dobit raste, svaki fond, pa i ovaj za pozajmice, proporcionalno se povećava, bez obzira na stvarne potrebe tvornice nezavisno od toga, da li je to društveno opravdano.

Čak i da se izmijene ovi procenti i da se jedan dio izdvaja u fond zajedničke potrošnje, ovaj način raspodjele ne bi valjao, jer je previše krut i shematiziran.

Istina, radnički savjet sada ne mora mnogo lomiti glavu oko toga, kako će dijeliti dobit: primijeni se ova shema i stvar je u redu. Ali, da li je zaista u redu...?

Ali vratimo se za časak na onih 52 posto, koliko se dijeli za plaće iznad tarifnog pravilnika. Evo kako se ta dobit dijeli u »Iskri«.

»Od onih 52 posto polovica se dijeli svim radnicima podjednako, a onda druga polovica prema visini tarifnog stava« — rekli su mi u tvornici.

Stali su, dakle, točno na po puta do »uravnolovke«.

Ovim nikako nismo htjeli da zamjerimo »Iskri«, što je, na primjer, prošle godine podijelila dvije plaće iznad tarifnog pravilnika, koliko će izgleda podijeliti i ove godine. Riječ je samo o principu podjele, koji, čini nam se, nije dobar. A »Iskra«, kao vrlo produktivno poduzeće, ima pravo da povećava lične dohotke svojih radnika, razumije se, razmjerno povećavanju produktivnosti rada.

»Iskra« je zaista postigla vidne rezultate u povećanju produktivnosti rada. Evo nekoliko podataka o tome.

Vrijednost bruto-proizvoda po jednom zaposlenom radniku iznosila je:

1951. g. 600.000 din

1954. g. 1.487.000 din

1957. g. 1.967.000 din

1958. g. 2.000.000 din (procjena)

Istina, ovi podaci ne daju potpunu sliku, jer proizvodnost zavisi i od drugih elemenata (mehanicizacija i modernizaciji proizvodnje). Ali, i takvi kakvi su, oni pokazuju da je tvornica učinila značajan korak u povećanju produktivnosti rada. (Prema nekim proračunima, u prošloj godini produktivnost rada povećana je za 16,9 posto, a u ovoj za 6,2 posto.)

Tako povećanje produktivnosti rada omogućava »Iskri«, da poboljšava životne uvjete radnika, povećavajući njihove lične dohotke. Ali je način raspodjele, čini nam se, previše automatiziran i ne daje garanciju, da će to poboljšanje — koje ne zavisi samo od visine ličnih dohodaka, već i od ulaganja u objekte društvenog standarda — ići stvarno ukorak s povećanjem produktivnosti rada i da će se fondovi dijeliti u skladu sa stvarnim potrebama tvornice.

D. Vukovič

Odgovor UO podjetja na članek v Borbi

Kje je fond skupne uporabe

V BORBI je bil 17. 1. 1959 objavljen članek z naslovom: »Automatizam u raspodeli dobiti« in podnaslovom: »Kuda ide dinar iz Iskre«. Že sam naslov tega članka je po našem mnenju tendenciozen, članek sam pa je v našem podjetju in pri organih delavskega samoupravljanja vzbudil precejšnjo pozornost, ker delitev dohodka v našem podjetju obravnava na povsem neobjektivnem način, ki lahko širšo javnost privede do napačne predstave o gospodarjenju v podjetju in o vlogi organov delavskega samoupravljanja pri delitvi dohodka podjetja.

Ne želimo polemizirati s piscem članka, ker menimo, da je iz razgovora z vodilnimi funkcionarji delavskega samoupravljanja dobil splošno predstavo o gospodarjenju s sredstvi in o problemih podjetja. Želimo pa seznaniti javnost s stvarnim stanjem.

Pri tem želimo poudariti, da v celoti soglašamo z objavljanjem člankov in razprav s področja prakse organov delavskega upravljanja, kjer želimo spoznati izkušnje, metodo dela, probleme, težave in uspehe organov upravljanja v drugih podjetjih. Menimo pa, da morajo taki sestavki sloneti na objektivnih dejstvih in polni odgovornosti pisca za pravilno in točno informiranje bralcev, posebno še, če so taki sestavki objavljeni na straneh tako avtoritativnega lista, kot je BÖRBA.

V čem je torej stvar?

V članku se želi prikazati, da gre, »gotovo čitava dobit« (osim 8 %) za osebne dohodke nad tarifnim pravilnikom. Pri tem pa se postavlja vprašanje: »a kje je fond splošne uporabe«. To vprašanje naj bi ostalo brez odgovora. Toda organi upravljanja v podjetju na to vprašanje imajo odgovor. Predvsem ta, da delitev dohodka v podjetju ni avtomatizirana, pač pa tarifni pravilnik, ki so ga sprejeli organi delavskega samoupravljanja določa namembnost sredstev, ki so se izplačevala nad tarifnim pravilnikom, to je tistega dela, ki se je pred uzakonitvijo sedanjega načina delitve dohodka izločil v takozvani višek plač. Iz drugega dela dohodka gospodarske organizacije pa se je formiral fond za prosto razpolaganje. Menimo, da je bilo pravilno, da je tarifni pravilnik vseboval določbe o razporeditvi takozvanega viška plač in s tem določal razmejitve sredstev za premije, nagrade, plače nad tarifnim pravilnikom in ostalo, kar je bremenilo višek plač. Pri tem gre torej za razdelitev takozvanega viška plač, ne pa čistega dohodka gospodarske organizacije. Višek plač in čisti dohodek gospodarske organizacije pa sta dva različna pojma, ki ju nikakor ne moremo istovetiti.

Kje je torej fond splošne uporabe? Predvsem v objektivnih družbenega standarda. Nekaj podatkov: Naše podjetje je v letih doslej izgradilo 39 stanovanjskih poslopij s 439 stanovanjskimi enotami. Vrednost stanovanjskega fonda znaša sedaj 385 milijonov dinarjev; zgrajena je bila centralna ambulanta, ki sodi med najsodobnejše urejene pri nas, in industrijska ambulanta za prvo pomoč. Za prevoz svojih delavcev na delo je podjetje kupilo 6 avtobusov, zgrajen je bil počitniški dom v Ankaranu, ustanovljena je bila delavska restavracija in drugo. Ali bi podjetje moglo zgraditi vse to, če bi ves svoj dohodek uporabilo za plače nad tarifnim pravilnikom? Poleg teh že vidnih rezultatov uspešnega gospodarjenja pa organi delavskega upravljanja tudi v novih pogojih delitve dohodka (in zdaj še posebno) skrbijo za smotrno uporabo prostih sredstev. V letu 1959 bo vseljivih 42 stanovanj. Za izgradnjo teh stanovanj je podjetje že v letu 1958 namenilo preko 90 milijonov din sredstev. Tudi v letu 1959 bodo znatna sredstva vložena v gradnjo novih stanovanj za člane kolektiva. Posebej pa je potrebno omeniti še precejšnja sredstva, ki so vsako leto namenjena za vzgojo kadrov in ostale potrebe podjetja.

Podjetje ISKRA je doslej doseglo dobre uspehe v povečanju produktivnosti. In prav zato, ker organi delavskega samoupravljanja bde nad razvojem podjetja kot celote z željo, čim bolj povečati proizvodnjo in produktivnost dela, obenem pa skrbeti za delovnega človeka, so sprejeli sklep, da angažirajo dovršen del svojih sredstev za odplačilo anuitet najetega kredita za obratna sredstva, ki naj bi v povečanem obsegu zagotovila večjo proizvodnjo in s tem tudi večji dohodek.

To je torej odgovor na vprašanje, kje je fond splošne potrošnje. Ni težko zaključiti, kako neosnovana je trditev, da je celotni dohodek namenjen izključno za povečanje plač nad tarifnim pravilnikom. Ta trditev poleg svoje neosnovanosti tudi žali celotni delovni kolektiv, ki je bil med prvimi pobudniki, da se čim več sredstev vlaga v objekte družbenega standarda. To dokazuje tudi sklep delavskega sveta, s katerim je določil, da se posebni delež pri dohodku zaradi uspešnega poslovanja v letu 1957 v višini 43 milijonov din (ki bi bil lahko namenjen za povečanje plač) nameni za gradnjo stanovanj.

Naš delovni kolektiv in organi delavskega upravljanja se dobro zavedajo svoje odgovornosti in svojih obveznosti do skupnosti. Te svoje obveznosti je naš delovni kolektiv vse doslej tudi uspešno izpolnil. Prav zaradi tega pa menimo, da ima ta delovni kolektiv, ki šteje preko 3400 članov, vso pravico, zahtevati, da se o njegovem delu, delovnih naporih, problemih, težavah in uspehih objektivno informira javnost, brez prirojanja dejstev.

Upravni odbor

Milan Živkovič:

5 minut

s tovarišem Ludvikom Česnom

V Iskri imamo zaposlenih nekaj veteranov, ki so tu že preko 30 let.

Poiskali smo enega izmed njih in mu zastavili nekaj vprašanj. Našli smo ga na tovornem 3-tonskem dvigalu v Nebotičniku.

Naj se predstavi kar sam in pove svoje osebne podatke:

»Ludvik Česen, rojen 21. avgusta 1902 v Stražišču. Imam eno hčerko in tri sinove, od katerih je eden zaposlen v Iskri kot orodjar.«

No, poznamo ga že. Sedaj pa še nekaj vprašanj, na katera nam je tov. Česen z veseljem odgovoril.

1. »Od kdaj ste zaposleni v tem podjetju in kaj ste vse delali?«

»Zaposlil sem se leta 1927 v takratni tekstilni tovarni »Jugočeška«. V Jugočeški sem bil vseskozi zaposlen kot tekstilni barvar, v nemški tovarni LGW kot nočni čuvaj, v Iskri sem bil do leta 1952 industrijski millčnik, sedaj pa sem že od leta 1952 zaposlen na 3-tonskem dvigalu tu v Nebotičniku.«

2. »In kateri poklic Vam je najbolj ugajal?«

»Odkrito vam povem, da mi je posel na dvigalu še najbolj všeč. Tu srečam vsak dan polno ljudi, zato mi ni nikoli dolgčas saj mi včasih zvonec v dvigalu neprestano poje. Živim med stalnimi spremembami in to mi je všeč. Upam, da bom prav na dvigalu počakal na pokojnino.«

3. »Leta 1936 je bila velika tekstilna stavka. Ali ste tudi Vi sodelovali v tej stavki?«

»Sodeloval sem v stavki od prve minute pa do konca. Bilo je težko, vendar je stavka v celoti uspela. Stavko je vodila Komunistična partija.«

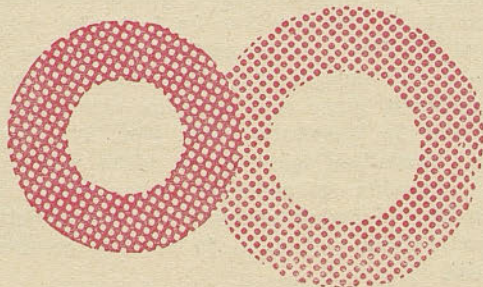
4. »Naše bralce bo gotovo zanimalo še tole! Povejte nam kolikokrat na dan in do katerega nadstropja največkrat peljete tovor z dvigalom?«

»Normo imam 60 krat. Peljem pa tudi 140 krat na dan in to največkrat do prvega nadstropja, kajti tam se nahaja skladišče gotovih izdelkov in je zato največji promet na tej relaciji.«

5. »Kaj pa tovarniški sindikat?«

»Sindikalna podružnica naše tovarne je vedno lepo skrbela za svoje člane, posebno za nas, ki nismo več mladi in ne preveč zdravi. Že nekaj let hodim v predsezoni na morje za 14 dni, kjer si ob dobri hrani pridobivam novih moči. Za to moje brezplačno bivanje na morju ima nemajhne zasluge prav Sindikalna podružnica. Želim našemu sindikatu veliko uspehov pri skrbi za delovnega človeka.«

Tako je zaključil tovariš Česen. Mi pa se mu ob koncu razgovora za njegovo prijaznost najlepše zahvaljujemo in mu želimo še polno uspehov na njegovem delovnem mestu in pa tudi doma v krogu svoje družine.

Ing. Alojz Grčar:

Še enkrat leto **1958**

Že v prejšnji številki našega glasila smo čitali o naših uspehih v letu 1958. Ker pa je bilo to poročilo sestavljeno sredi decembra in je bil rezultat v mesecu decembru le ocenjen, je prav, da še enkrat pogledamo končni uspeh lanskega leta. Zaključek je namreč boljši kot smo predvidevali, saj je bila proizvodnja v decembru precej višja kot smo navedli v zadnjem poročilu.

Naš gospodarski plan v letu 1958 je znašal, kot smo poročali že zadnjič 5,597.749.000 dinarjev. Dosegli pa smo skupno proizvodnjo v višini 5,955,165.000 dinarjev. Letni plan smo torej presegli za 357 milijonov 416.000 dinarjev, ali za 6.38 %.

Ta odnos nam sicer prikazuje izpolnitev naših obveznosti, ne pa napredka, ki smo ga dosegli v letu 1958. Napredak v letu 1958 nam pa pokaže primerjava višine proizvodnje v letu 1957 in 1958.

Po stalnih cenah je znašala vrednost proizvodnje v letu 1957 5,438.700.000 dinarjev, a v letu 1958 6,504.228.000 dinarjev. Vidimo, da smo v letu 1958 dosegli po stalnih cenah za 1,035.528.000 dinarjev višjo proizvodnjo kot v letu 1957, kar pomeni, da smo povišali proizvodnjo za 19.7 %.

Že zadnjič smo navedli, da smo, kakor vsako leto tudi lani dvignili storilnost. Ker smo imeli v letu 1957 povprečno stanje osebja 2765 je bilo na osebo proizvedeno po 1,966.980 dinarjev. V letu 1958 pa je bilo povprečno stanje osebja 3029 in je vsak posameznik proizvedel povprečno za 2,147.351 dinarjev. Storilnost v letu 1958 se je dvignila torej za 9.3 %. Seveda se je storilnost posameznika bolj povečala, kot kaže ta podatek, saj je v letu 1958 imel vsak posameznik na razpolago manj delovnih dni kot v letu 1957. Ker je bilo v l. 1958 7.5 % več izgubljenih ur kot v letu 1957, lahko rečemo, da smo storilnost dvignili za 16.8 %.

Oglejmo si še, kako je bil izvršen gospodarski plan po posameznih montažah.

	Letni gospodarski plan v 000 din	Izvršitev v 000 din	%
Montaža avtoelektrike	868.553	788.448	92.0
Montaža instrumentov	440.670	447.297	101.5
Montaža kinoakustike	759.656	723.878	95.4
Montaža central	1,103.565	1,127.640	101.9
Montaža usmernikov	218.049	272.616	125.0
Montaža splošna	2,072.844	2,373.869	114.4
Oddelek Lipnica	27.300	33.715	123.2

V letnem gospodarskem planu zamišljene proizvodnje torej ni dosegla montaža avtoelektrike in montaža kionakustike.

Vzrok nedoseganja plana v montaži avtoelektrike je manjša proizvodnja starterja 2.5 in 4 KM. Za tega smo v preteklem letu proizvajali doma le okrov in prednji ležajni pokrov, dočim smo ostalo uvažali. Ker pa nismo prejeli dovolj uvoznega materiala, tudi nismo

Ali se lahko prenese plačan redni dopust iz tekočega koledarskega leta v naslednje leto?

Zakon o delovnih razmerjih pravi v čl. 32, da letnega dopusta ni mogoče prenesti iz enega v drugo koledarsko leto, razen v primerih, ki jih določa zakon. Načeloma torej ni dopustno prenašanje dopustov iz enega v drugo koledarsko leto. Pozna pa zakon izjeme, ki pridejo pri tem vprašanju v poštev. Taka izjema so noseče žene v delovnem razmerju (čl. 64 Zakon o delovnih razmerjih), ki so si pridobile pravico do letnega dopusta pred iz-

Iz zakona o delovnih razmerjih

tekom porodniškega dopusta, ki traja 105 dni, ali ga niso moгле izrabiti zaradi nastopa porodniškega dopusta. Če se porodniški dopust konča v tekočem ali v prihodnjem koledarskem letu, ima porodnica pravico izrabiti letni dopust takoj po izteku porodniškega dopusta v naslednjem koledarskem letu.

So pa možne še druge izjeme, ki odstopajo od zgoraj navedenega načela. Tako določa ZDR — Zakon o delovnih razmerjih v čl. 32 odst. 2, če delavec odide na letni dopust ob koncu koledarskega leta, nadaljuje brez presledka dopust tudi v naslednjem letu. Klasičen primer za to je delavec, ki ni možel izkoristiti letnega dopusta zaradi bolezni, ker je bil v bolniškem stanju. V tem primeru sta dve možnosti:

Delavec, ki prestane bolniško stanje vsaj 30. decembra v koledarskem letu ali prej in je z 31. decembrom ali prej v istem koledarskem letu po zdravniku spoznan kot sposoben za delo, ima pravico nastopiti letni dopust z 31. decembrom tekočega koledarskega leta in ga nadaljevati v bodočem koledarskem letu. Te pravice mu podjetje ne more skratiti, ker bi sicer prekršilo člen 393 toč. 10 Zakona o delovnih razmerjih in

bi tvegalo, da pride pred sodnika za prekrške, ki lahko izreče denarno kazen od 10.000 do 200.000 dinarjev.

Druga možnost je pa ta, da delavec v tekočem koledarskem letu ni izrabil letnega dopusta, ker je bil v bolezenskem stanju do konca tekočega koledarskega leta.

Ali mu pripada letni dopust ali ne?

Z vidika čl. 32 Zakona o delovnih razmerjih temu delavcu dopust ne pripada iz razloga, ker zakon ne dopušča dvotirnega dopusta hkrati. Kdor je na letnem dopustu, ne more biti hkrati na bolniškem dopustu. To sledi jasno iz čl. 35 Zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da se čas, ki ga delavec prebije med začetnim letnim dopustom v bolniškem stanju, odobrenem po zdravniku javne zdravstvene službe, ne všteje v letni dopust. Temu delavcu torej ne pripada pravica letnega dopusta, niti nima pravice do nadomestila za neizrabljeni letni dopust.

Kaj pa, če bi delavec, ki je bil v bolniškem stanju na primer do 25. decembra tekočega koledarskega leta, potem pa spoznan za zdravega — ne hotel nastopiti rednega letnega dopusta, temveč bi zahteval, da se mu neizkoriščen letni dopust plača?

V tem primeru je podjetje storilo svojo dolžnost, ker mu ni kratilo pravice, da izrabí letni dopust, ki mu gre. Ni pa podjetje dolžno in tudi ne sme delavca siliti, naj gre na letni dopust, če sam noče iti. Prizadeti delavec bi s takim svojim nastopom po načelih civilnega prava tudi s tožbo pred rednim sodiščem ne mogel uspeti glede povračila škode.

Nastaja novo vprašanje, kdaj je delavec upravičen do nadomestila zaradi neizrabljenega letnega dopusta?

Le eno izjemo pozna zakon o delovnih razmerjih in sicer v čl. 36, ki določa, da ima pravico do letnega dopusta tudi delavec, ki je odpovedal ali kateremu je odpovedano, in delavec, ki mu preneha delovno razmerje po sporazumu, če do dneva, ko mu preneha delovno raz-

merje, izpolni pogoje, da ga izrabí. Podjetje mora delavcu omogočiti, da izrabí letni dopust. Delavcu pa, ki mu je odpovedano ali mu je delovno razmerje prenehalo po sporazumu, ni dolžan v tem primeru nastopiti redni dopust, temveč lahko zahteva od podjetja, da mu izplača nadomestilo za neizrabljeni letni dopust.

merje, izpolni pogoje, da ga izrabí. Podjetje mora delavcu omogočiti, da izrabí letni dopust. Delavcu pa, ki mu je odpovedano ali mu je delovno razmerje prenehalo po sporazumu, ni dolžan v tem primeru nastopiti redni dopust, temveč lahko zahteva od podjetja, da mu izplača nadomestilo za neizrabljeni letni dopust.

Poleg zgoraj navedenih primerov se je v praksi pojavilo vprašanje letnega dopusta glede tistih delavcev, ki so šele v tekočem koledar-

	Proizvodnja v letu 1957	Proizvodnja v letu 1958	%
Montaža avtoelektrike	675.533	845.583	125.3
Montaža instrumentov	425.054	460.959	108.4
Montaža kinoakustike	1,010.606	1,134.969	112.5
Montaža central	875.665	1,160.948	132.7
Montaža usmernikov	203.739	272.736	135.2
Montaža splošna	1,927.837	2,407.646	124.9
Oddelek Lipnica	28.664	29.640	103.0

Iz tabele vidimo, da so v letu 1958 vsi oddelki povečali proizvodnjo, od vseh najbolj pa montaža usmernikov in montaža telefonskih central. Ker je povečanje proizvodnje bilo posledica večjega povpraševanja na tržišču, iz gornje razpredelnice lahko ugotovimo, kako narašča na tržišču poraba poedinih izdelkov.

To naj bi bil kratek pogled na leto 1958, takšen kot so ga nam dali statistični podatki ob zaključku leta. Vidimo, da je bil uspeh prav dober. Upajmo, da bomo v letu 1959, v katerem že jadramo s polnimi jadri, dosegli vsaj tak uspeh.

Delavec, ki je dovršil 11 mesecev delovnega staža na 30. decembra tekočega koledarskega leta ali prej, ima pravico do rednega letnega dopusta, ki ga mora nastopiti 31. decembra tekočega koledarskega leta ali prej in ga nadaljevati v bodočem koledarskem letu.

Delavec, ki je dovršil 11 mesecev delovnega staža na 30. decembra tekočega koledarskega leta ali prej, ima pravico do rednega letnega dopusta, ki ga mora nastopiti 31. decembra tekočega koledarskega leta ali prej in ga nadaljevati v bodočem koledarskem letu.

V juliju smo se udeležili prvega prometnega sejma na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Sodelovali smo v okviru interesne skupnosti s podjetjem »Saturnus« iz Ljubljane in »Rudi Čajevec« iz Banje Luke ter razstavljali izdelke, ki se uporabljajo v naši avtomobilski industriji. Z omenjenima podjetjima se naši izdelki lepo dopolnjujejo, zato je tudi naše sodelovanje pristno, iskreno in koristno.

V avgustu smo sodelovali na VIII. Gorenjskem sejmu v Kranju, ki je bil turistično-potrošniški sejem, zato smo se mi omejili tako v asortimanu kot v prostoru. Prikazali smo samo proizvode, ki pridejo v poštev za opremo hotelov, restavracij in drugih javnih prostorov (ojačevalne naprave, ozkotračni tonski kinoprojektorji OP2, serijske avtomatske telefonske centrale ATC in telefone ATA) in pa edini artikel široke potrošnje: dinamne za kolesa.

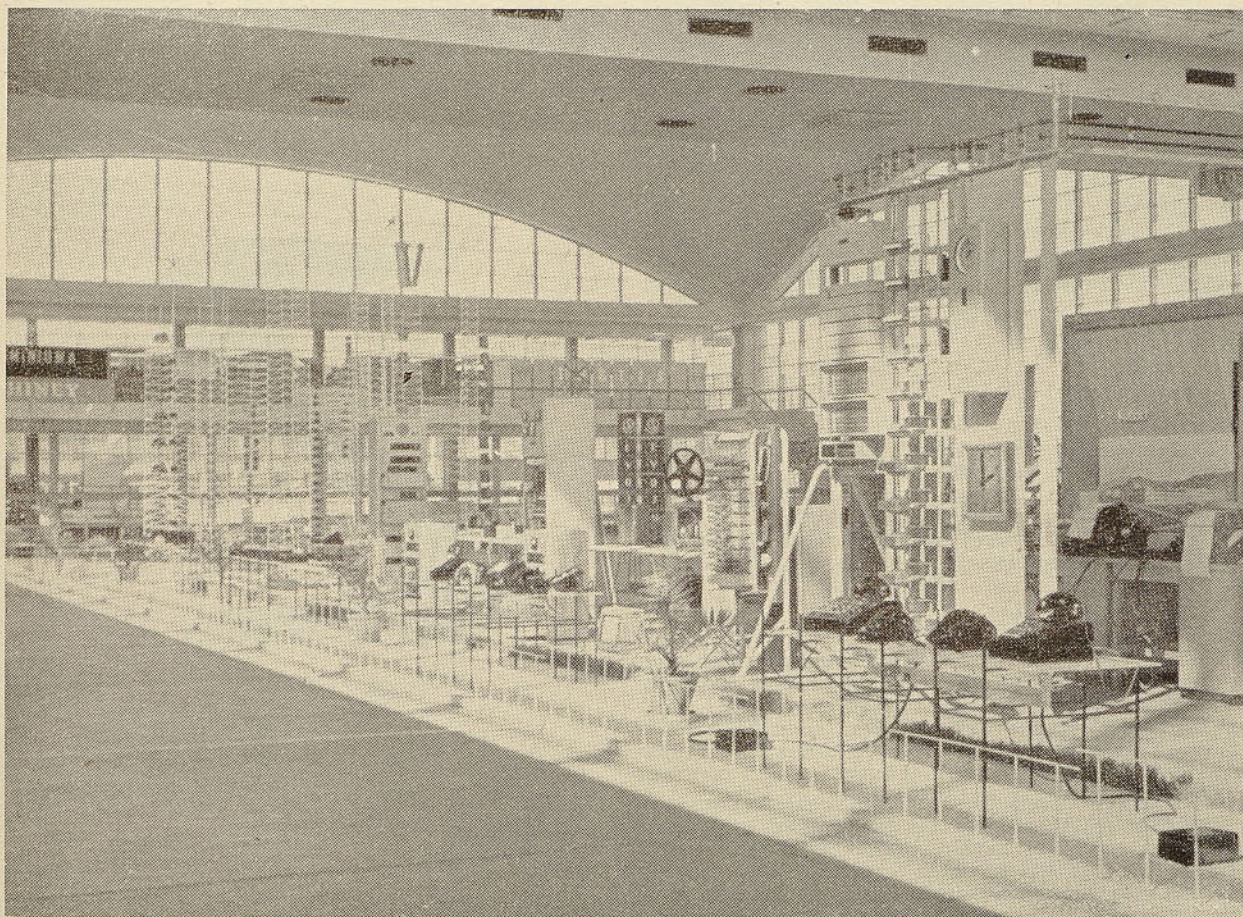
Aranžma je bil izveden v lastni režiji in je popolnoma uspel, za kar gre zasluga našemu propagandnemu oddelku, ki se v zadnjem času vse bolj in bolj uveljavlja in uspešno sodeluje z vsemi sektorji zaradi popularizacije in plasmanja naših artiklov na tržišču.

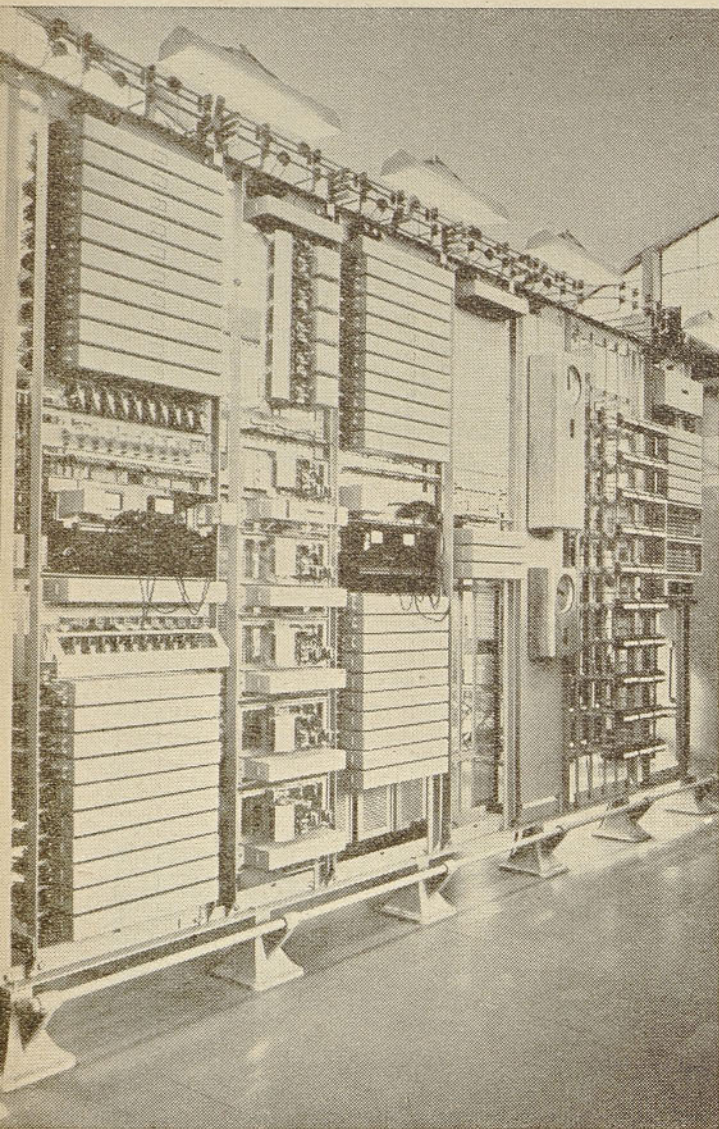

Gorenjski sejem

Sejmi v lanskem letu

Razstava tehniških dosežkov v Beogradu

V istem mesecu smo sodelovali tudi na VIII. Skopskem sejmu v Skopju in to prvič. Ves aranžma je pripravilo naše predstavništvo v Skopju in tudi opravljalo vso službo na sejmu. Večjih zaključkov ni bilo, vendar dejstvo, da smo v Makedoniji še precej nepoznani, na drugi strani pa v tej republici obseg investicij zavzema prvo mesto v Jugoslaviji, opravičujeta našo udeležbo.

Naše podjetje je v istem mesecu razstavljalo svoje proizvode tudi na XXV. Mariborskem tednu v Mariboru. V Mariboru smo sodelovali zaradi izrednega porasta poslov na tem področju, in posebej še v samem Mariboru, kjer smo prodali in je montiranih nad 30 avtomatskih telefonskih central, kar je tudi največ za neko mesto. Naš aranžma je bil priznано najboljši, in tak bi moral biti vedno in povsod, saj to spada k veličini in ugledu naše tovarne.

O II. Mednarodnem sejmu tehnike in tehničnih dosežkov v Beogradu (od 23. avgusta do 2. septembra 1958) smo govorili že v prejšnji številki, vendar moram pripomniti, da je tako visoko število razstav in sejmov, organiziranih v enem mesecu (avgustu), predstavljajo nemajhno zapreko in zahtevalo precejšen napor vsega delovnega

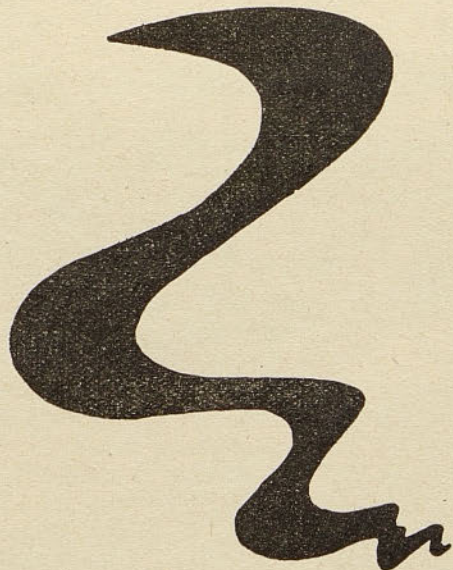
kolektiva, da smo mogli tako uspešno predstaviti javnosti naše podjetje, ki preko svojih kvalitetnih izdelkov opozarja nase tudi na tak način afirmacije.

Isto kot za beograjski sejem velja tudi za zagrebški.

Komercialno najbolj uspela je bila naša udeležba na V. Razstavi sodobne elektronike v organizaciji Gospodarskega razstavišča v Ljubljani (od 1. do 11. septembra 1958). Naša tovarna se je za to razstavo zelo dobro pripravila. Sodelovali smo z bogatim asortimajem izdelkov, ki neposredno ali posredno spadajo k tej panogi. Na ta sejem so prišli vsi predstavniki naših pomembnejših odjemalcev. Opravili smo številne tehniške in komercialne razgovore s predstavniki JNA, PTT, JŽ, kar je dalo omembe vreden poslovni rezultat: zaključeni so bili posli v višini 212 000 000 dinarjev, kar se ni zgodilo na nobenem lanskoletnem in spredaj navedem sejmu. In če k temu prištevamo še dejstvo, da je razstavljanje na Gospodarskem razstavišču naši tovarni najbližji razstavni prostor in tudi najcenejši, potem je uspeh nesporen in tudi upravičenost obstoja GR potrjena in življsensko važna za mnoga podjetja in tudi za naše Praksa je potrdila, da so specialni seimi posamezne panoge dejavnosti oziroma potreb v vsakem pogledu najbolj ustrezni tako po organizaciji, kot po vsebini.

Na vseh so nas obiskali tudi najvišji zastopniki državne oblasti in gospodarskega življenja. Vsi našeti seimi so bili izkoriščeni za poslovne razgovore v najširšem možnem obsegu, pri čemer smo posebej pazili na to, da so se skozi sejem uveljavljale in uveljavile naše terensko-prodajne in servisne organizacije, ali po domače — naše trgovine v posameznih republičkih središčih.

Skupni komercialni rezultat daje vso prednost našemu specialnemu sejmu v Ljubljani, vendar bomo morali ne glede na to v prihodnjih letih še vedno sodelovati tudi na drugih sejemskih prireditvah, seveda povsod s posebej določenim interesom in konceptom. Da pa bi se sodelovanje med komercialnim sektorjem in propagandnim oddelkom še bolj poglobilo in delo obeh usmerilo vedno v eno in isto smer, k enemu in istemu cilju, ne bi bile napačno razmišljati o koristnosti ponovne združitve reklamne službe s komercialnim sektorjem.

Naši uspehi na tujih tržiščih

(nadaljevanje)

Z letošnjimi dobavami v Turčijo se je tja dobavljeno število naših 35 mm kinoprojektorjev dvignilo že na 168 komadov. Število izdobljenih priključkov telefonskih central močno narašča. S tem nedvomno obstoji že dovolj močna osnova za nadaljnje delo v večjem obsegu. V našem interesu je, da najskrbneje pristopamo k delu v bodoče in izkoristimo vse možnosti za daljnje pospeševanje našega izvoza v ta del sveta. Težave pa so še vedno ogromne. Turčija je pred kratkim izvedla obširno revizijo svojega sistema mednarodne trgovine in je trenutno tam položaj precej nejasen. Tudi z jugoslovanske strani meddržavni trgovinski odnosi s Turčijo niso na isti višini kot z večino ostalih držav sveta. Zato ni povsem gotovo, če bo kljub največjim naporom uspelo v letu 1959 v Turčijo izvoziti toliko, kakor v preteklem letu. Upamo pa lahko, da bo izvoz dosegl vsaj polovico vrednosti izvoza v letu 1958.

Po vrednosti je letos na drugem mestu naš izvoz v DR Nemčijo. To dejstvo je nekoliko presenetljivo, ker je prišlo nepričakovano. Gre, kot že prej omenjeno, za dobave selenskih usmerniških stavkov. Za

nas ta izvoz nima le solidne komercialne vrednosti že izvršenih dobav, ampak ima tudi še dokajšnjo perspektivo za naprej. Povečana zmogljivost novega selenskega oddelka je večja od možnosti plasmana na domačem tržišču. Upamo, da bomo ravno z dobavami v tujino uspeli v letu 1959 obdržati selenski oddelek stalno izkoriščen do največje zmogljivosti. Za to pa je potrebno izvoziti selenskih stavkov v vrednosti preko \$ 150.000. DR Nemčija takšno, ali celo še večjo količino lahko absorbira.

Precejšen dvig je v preteklem letu zabeležen pri izvozu v Iran. Gre skoraj izključno za izvoz kinoprojektorjev in pribora. Kar izvoza v to državo tiče, lahko ugotovimo, da smo se tam s svojimi proizvodi dokaj dobro predstavili, kljub izredno močni mednarodni konkurenci. Ne smemo pa misliti da smo na tržišču tudi že čvrsto zasidrani. Prebili smo led in le ob največji skrbi ter prizadevnosti se bomo tam lahko obdržali in dobave morda celo povečali. Iran je tržišče, ki plačuje s čvrstimi valutami in je zato toliko bolj cenjeno. Le s temeljitim študijem razmer v deželi in z večjo prilagodljivostjo, kot smo jo

ROOP TALKIES, Santa Cruz, Bombay

now equipped with

ISKRA

YUGOSLAVIAN MAKE

CINE PROJECTORS

- ★ Air & Water Cooling
- ★ Automatic Lubrication
- ★ Automatic Sound & Picture Changeover
- ★ Drum-type Shutter
- ★ Pull-through Soundhead
- ★ 5000 ft. Spool Boxes
- ★ Designed For Widescreen

With

KLANGFILM SOUND SYSTEM

EXCLUSIVE DISTRIBUTORS:

INTERNATIONAL TALKIE EQUIPMENT CO. PRIVATE LTD.

17, NEW QUEEN'S ROAD, BOMBAY 4.

18, Mount Road,
MADRAS

1823/IV, Chandni Chowk,
DELHI

11, Govt. Place East,
CALCUTTA

pokazali doslej, bomo lahko Iran uvrstili med naše stalne potrošnike.

Kar zadeva ostale Arabske dežele — Egipt, Sirijo, Saudi Arabijo, Irak — lahko ugotovimo, da izvoz ni tolik, kot bi verjetno lahko bil. Ob nezadostnem poznavanju samih tržišč in ob pomanjkanju dobrih poslovnih zvez pa smo precej nemočni ter nekako ne moremo najti prave poti, ki bi nas vodila do večjih realizacij. V glavnem so to tržišča s precej omejeno kupno močjo in zato zahtevajo vztrajno in trdo delo na licu mesta.

Izvoz v Indijo ne more in ne more doseči željenih obsegov. Glavni vzrok leži v kritični ekonomsko-devizni situaciji Indije in obenem velikem pritisku konkurence, ki na tržišču ob podpori svojih strokovnjakov nudi pod najugodnejšimi pogoji več blaga, kot ga država lahko konzumira. Prezgodaj bi bilo trditi, da smo po prvih uspehih to tržišče že izgubili. Intenzivno še naprej iščemo možnosti in pota kako v Indijo prodreti z daljnji količinami kinoprojektorjev, števecv in drugih naših proizvodov.

V letu 1958 smo, kolikor je bilo v naši moči, težili k prodiranju na tržišče Južne Amerike. Ta tržišča so izredno zahtevna in težka ter lahko smatramo, kljub absolutno vzeto majhnemu izvozu, plasman v Latinsko Ameriko za uspeh. Brazilija in Argentina sta za plasman proizvodov naše elektroindustrije še vedno nekako zaprti in je tudi v bodoče plasman v ti dve deželi v prvi vrsti odvisen od razvoja meddržavnih trgovinskih odnosov. S Čileom je redno poslovanje toliko kot nemogoče. Letos smo tja uspeli plasirati manjšo količino električnih števecv po povsem neobičajni poti in v bodoče lahko računamo na plasman samo v okviru kompenzacij, če bo do njih prišlo. V Boliviji, ki je prosto - dolarsko tržišče, smo uspeli doseči prve prodaje in skrajno pazljivo skušamo svoj izvoz v to deželo čim bolj poglobiti in povečati. Zdi se, da bo za nas ravno Bolivija v bodoče stalna in zanesljiva postojanka v Južni Ameriki.

Za propagando in afirmacijo naših proizvodov v svetu je bilo v letu 1958 marsikaj storjenega, vendar še vedno mnogo premalo. Udeležili smo se sejmov in razstav v Bombayu, Milanu, Casablanci, Trstu, Poznaju, Izmiru in Solunu. Na svetovni razstavi v Bruslju je več mesecev obratoval naš 35 mm kinoprojektor, drugi pa je bil tam razstavljen. Propagandnega materiala — prospektov — v tujih jezikih je bilo tiskanega precej. Kljub temu pa smo na tem področju še zelo daleč od kritja vsaj osnovnih potreb. V primerjavi s konkurenčnimi podjetji naše stroke v zamejstvu žrtvujemo mi izredno malo finančnih sredstev in na splošno truda v reklamne svrhe. Nedvomno je to vzrok za marsikateri izgubljeni posel.

Če pogledamo pregledno tabelo našega izvoza po državah v lanskem in letošnjem letu, lahko ugotovimo, da je izvoz v letu 1958 po svoji strukturi boljši od lanskoletnega. Ni dvoma, da je enakomernejša porazdelitev izvoza na večje število držav uspeh, četudi ne v tistem obsegu kot bi si ga želeli v idealnem primeru. Je rezultat naporov in jasnih ciljev našega mladega izvoznega oddelka.

V letu 1958 beležimo še eno področje dejavnosti, ki ga doslej skoraj nismo poznali, a smo se z njim vsaj v skrajno majhnem obsegu približali tistemu, kar je v svetu normalno in običajno. Naši strokovnjaki so izvršili tri montaže v inozemstvo prodanih naprav. V Tučiji smo montirali cinemascope aparaturo, v Belgiji prav tako, a v Egiptu večjo telefonsko centralo sistema C-60. Ni dvoma, da je za solidno poslovanje vsakega večjega proizvajalca odločilnega pomena skrb za izdelke — ne samo do trenutka, ko ti zapuste prag tovarniškega skladišča, ampak tudi še potem, posebeno še pri montaži in pri začetnem delovanju. Le pod našim nadzorstvom montirane naprave bodo zagotovo tudi funkcijsko dale rezultate, ki jih vsak kupec pričakuje. Najboljša referenca za nas pa so vedno izdelki, ki v pogonu obratujejo brezhibno.

Vrednost celotnega izvoza \$ 314 353 predstavlja že znaten del naše celotne proizvodnje. Če pomislimo na to, kolikšna je naša prodajna in servisna mreža širom domovine, koliko dela na terenu zahteva plasman in skrb za funkcioniranje naših izdelkov, potem nikakor ne moremo biti zadovoljni s trudom, ki ga vlagamo v temu odgovarjajočo dejavnost v tujini. Za preko milijardo in pol dolarjev izdelkov naših rok je raztresenih po štirih kontinentih. To ni malo. V nekaj deželah sicer imamo zastopnike, ki posvečajo določeno skrb njihovi funkciji. Toda v glavnem povsem samoiniciativno, brez našega neposrednega sodelovanja. Čas je, da se zavedamo, da smo mi, ki proizvode ustvarjamo, soodgovorni za njih delovanje in da se sredstva, vložena v ustvarjanje boljših stikov s posameznimi tržišči, obrestujejo v obliki večje prodaje, ki edina opravičuje nadaljnji dvig proizvodnje.

Ob skrbi za smotern in ekonomsko upravičen izvoz se borimo s celo vrsto najrazličnejših težav. Nekatere smo v preteklem letu uspeli vsaj delno premostiti in izboljšati. Vendar tiste, ki imajo izvor v podjetju in o katerih sem pisal že pred letom dni, še vedno obstojajo, četudi marsikje v že občutno manjšem obsegu. Naj jih samo naštejemo: Nezdosten propagandni material, omejen asortiman posameznih proizvodov, počasnost pri reševanju vsakršnih problemov in tehničnih prilagoditev, šibak izvozni oddelek za tolik volumen poslov, preveč posreden kontakt s tržišči itd. Vendar ob podpori vsega kolektiva in ob razumevanju, ki ga v glavnem kažejo za plasman v tujino, zgoraj naštetih težave niso tako očitne kot one, ki izvirajo od zunaj. Naj samo omenim kompliciranost uvoznih režimov po posameznih državah, napore konkurence, da bi nam onemogočila plasman ali nas celo izrinila s tržišč ter končno tudi prilagoditev našega poslovanja obstoječim deviznim in carinskim predpisom.

Menim, da smo s prodajo v tujino v letu 1958 lahko zadovoljni. V primerjavi s prejšnjimi leti je bil storjen korak naprej. Prepričan pa sem, da bomo lahko čez leto dni ugotovili, da se vzpon lanskega leta nadaljuje s še večjim zagonom. Porok za to nam je dobra volja vsega kolektiva po še boljšem sodelovanju.

Brez naslova . . .

Ravno v temle zimskem času je bilo, vendar je bila zima čisto drugačna. Pisalo se je leto strahot 1942. Nemci so kot stekli psi iskali svojih žrtev — partizane. Tisto zimo pa ni bil Nemec edini sovražnik; snega je bilo do pasu, da se je z lahkoto opazila tudi najbolj samotna gaz, in pa strahovit mraz, da je Sava zamrznila na več krajev preko cele struge.

V ostrih in trdih bojih še jeseni 1941 na Jelovici, so partizani ujeli ranjenega Nemca, ga spravili v svoj bunker ter ga obvezali. Prvo pomoč mu je nudil mladi medicinec Jože, ki je edini kaj več vedel o zdravljenju ran. Nemec je izgubil precej krvi, in tudi rana bi se lahko zastrupila, a se je Jože precej trudil okoli bolnika, da ga je ohranil pri življenju in mu vrnil zdravje. Samotne breze so zgubile zadnje listje in dišalo je že po snegu, ko je malo preveč brezskrbnim partizanom Nemec pobegnil.

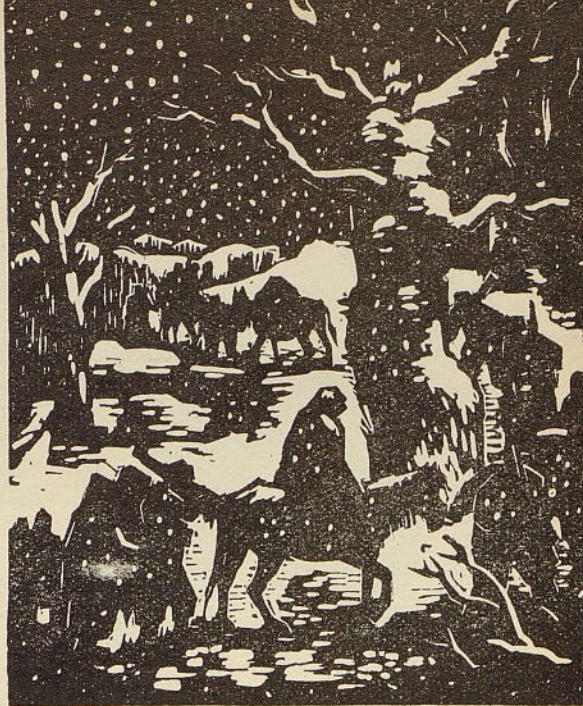
Prvo, kar je sledilo, je bil obisk nemške »Štorklje«, ki je dvakrat, trikrat zakročila nad Jelovico in spet izginila čez Karavanke. Ravno na pragu zime pa so taborišče napadli nemški policisti. Partizani so opreznost podvojili odkar se jim je zgodilo »tisto« in jih policisti niso presenetili. Pravočasno so zapustili »domove«, kjer so mislili zimovati, se umaknili v notranjost težko prehodnega gozdnega pobočja, ušli smrti, a niso ubežali trpljenju, ki ga prinašajo zima, mraz, lakota in pomanjkanje zdravil in obvez, pomanjkanje orožja in municije.

Hajke so se vrstile, mraz se je stopnjeval, ozeblina in poškodbe so se množile, obutev odnehala, prišla je bolezen. . . Zdravil ni bilo, ognja, da bi se pogreli, večinoma niso smeli kuriti, pravega bivališča niso imeli, ker so se skoraj dnevno selili po razsežni planoti, mraz je bil neusmiljen, fantom so zmrzovali nosovi, ušesa, udje. . .

Jože je bil na smrt utrujen od dolgega pohoda, lačen od predolgega posta, premražen od pomanjkljive obleke in je klonil, ni mogel več.

Soborci so ga šele čez čas našli in po posvetovanju spravili v dolino, od tam pa je bil prenešen v prijetno vas v okolici Kranja k poznani, Nemcem in vsem zaslužnjevalcem sovražni družini, da si spet pridobi zdravje, da si duševno in telesno opomore. Ko bi bil dovolj krepak, bi ga starši prišli iskat in ga odpeljali domov na Štajersko, dokler ne bi popolnoma ozdravel.

Vse je potekalo v najlepšem redu. Jože, ki je bil prijeten fant se je kmalu udomačil, družina pa je tudi kmalu našla svoj mir in strah pred Nemci in eventualno preiskavo je polagoma zapustil njihova srca.

Sonce še ni prvokrat prešlo Šmarjetne gore, ko se je Jože korajžno podal skozi Kranj na dogovorjeno mesto na Pugratu, kjer ga je čakal brat z avtomobilom, da ga popelje na sončno Štajersko. Jože — Štajerec je bil prepričanja, da ga v Kranju nihče ne pozna, zato se ni niti skrival, ko je koračil mimo gimnazije proti Glavnemu trgu. Bil je že pri Mayerju, ko je iz »Petrčka« stopil na cesto nepoznan nemški policist, opazil mimoidočega in ga skušal zadržati z: »Sie! Halt! Halt!« Jože ni obstal, kajti v Nemcu je prepoznal policista, ki ga je ranjenega zdravil in negoval, čuval nad njim in bedel, da mu je ohranil življenje, zbežal je, vendar ne daleč. Nemec je dobil pomoč, Jože pa ni bil še nikoli prej v Kranju in nikoli več ne bo njegova noga stopila na tlak starodavnega mesta Kranja. Zatekel se je na Holzackerjevo dvorišče, ki je od vseh strani obzidano in tam so ga obupanega in neskončno žalostnega prijele krvave okupatorjeve roke.

V mesto osebno ni več prišel, le njegovo ime se je, v družbi neštetihih tovarišev, pojavilo nekega spomladanskega dne na rdečih letakih, ki so oznanjali smrt.

Človek, ki hodiš po mestnih ulicah, postoj in pomisli kdaj tudi na te skoraj nepoznane borce, ki so darovali svoja plemenita življenja, svojo mladost, vse radosti, vse upe in vso ljubezen Tebi, da si svoboden in prost, da si Ti lahko ustvarjaš človeka vredno življenje.

In Ti, ki dnevno greš preko trga domov ali v tovarno — spomni se na partizana Jožeta; ves vesel, mlad je šel isto pot kot Ti, a bil sredi poti, na začetku življenja, zaustavljen za vse večne čase, vendar, bil je ČLOVEK, ki je rešil življenje PSU in bil kasneje njegova žrtev.

I. S.

NEZGODE V LETU 1958

Še več mladine v Počitniško zvezo

V preteklem mesecu je bil v našem podjetju občni zbor Počitniške zveze. Občnemu zboru so prisostvovali tudi gostje iz večih kranjskih podjetij.

Iz poročila predsednika tov. Romana Viteza je bilo razvidno, da je bila družina v Iskri ena najbolj delavnih na Gorenjskem, pa čeprav ni izpolnila plana, ki si ga je zadala na zadnjem občnem zboru, kajti le-ta je bil preobširen. Številka 147.340 prepotovanih km nam jasno pove, da so člani družine pridno potovali, bodisi z vlakom, avtobusom, kolesi ali pa peš.

V poročilu je bilo poudarjeno, da je bilo zelo plodno sodelovanje s sindikatom, z ostalimi organizacijami v podjetju pa ne.

Družina v Iskri je skrbela za sodelovanje z ostalimi družinami v Jugoslaviji, kar se je izkazalo kot zelo koristno. Na občnem zboru je bilo govora tudi o družabnem življenju mladine na raznih izletih in taborjenjih. Pokazalo pa se je, da je bilo premalo sodelovanja med mladinsko organizacijo v podjetju

	1957			1958 do 20. decembra		
	Število nesreč	Izgubljeni del. dni	Na eno nezgodo	Število nesreč	Izgubljeni del. dni	Na eno nezgodo
Nesreče pri delu	142	1275	8,97	142	1438	10,12
Nesreče na poti na dela ali z dela	43	629	14,62	46	558	12,13
Skupaj	185	1904	10,29	188	1996	10,61

Iz zgornje razpredelnice je razvidno, da je število nesreč v zadnjih dveh letih skoraj isto. V letu 1958 se je sicer število nekoliko dvignilo kot tudi število izgubljenih dni na eno nesrečo. Če pa upoštevamo, da je število zaposlenih v letu 1958 naraslo za 278 tovarišev in tovarišic, potem procent nezgod ne predstavlja bistvenega zvišanja. Nekoliko je padla resnost poškodb na poti na delo ali z dela, saj je v preteklem letu bilo izgubljeno 14,62 delovnih dni, letos pa 12,13 delovnih dni na eno poškodbo. Resnost poškodb je padla verjetno zaradi izboljšave prevoza po tovarniških in ostalih avtobusih. Upoštevati je treba tudi to, da se iz leta v leto vozi večje število ljudi s svojimi prevoznimi sredstvi, kot osebni avtomobili, motornimi kolesi in bicikli in da so ista bolj vzdrževana kot so bila v preteklih letih.

Nezgode v letu 1958 po obratih

Obrat	Število nezgod
I. delavnica	17
II. delavnica	3
III. delavnica	14
IV. delavnica	19
V. delavnica	14
Orodjarna	24
Ostali obrati	112
Skupaj	203

Delaj varno! — Previdnost ni bojzljivost!
Lahkomiselnost ni pogum!

in počitniško zvezo. Ti dve organizaciji sta živeli nekako vsaka za sebe. Kdo je temu kriv? Mislím, da predvsem nekateri člani TK LMS, ki so bili tudi člani odbora Počitniške zveze, pa niso »znali« spregovoriti na tem ali onem sestanku TK. Upajmo, da se to v bodoče ne bo več zgodilo in da bosta našli mladinska organizacija, kakor tudi Počitniška zveza skupno pravilno pot in vključili v svoje vrste čim več mladine.

Naš občni zbor Počitniške zveze so pozdravili tudi gostje iz ostalih

kranjskih tovarn Inteksa, Tiska-Save itd. ter izrazili željo po tesnejšem sodelovanju.

Na občnem zboru je bil nato izvoljen nov 9-članski odbor in 3-članski nadzorni odbor.

Nasmejanih obrazov in zadovoljni smo se takoj po skupščini odpeljali v Bohinj na izlet, kjer nas je čakalo zelo okusno kosilo. Po prijetni zabavi v Bohinjskem kotu smo se vrnili vsak na svoj dom z edino mislijo, ki nas spremlja še danes: »Spoznaj domovino in še bolj jo boš vzljubil.« M. Ž.

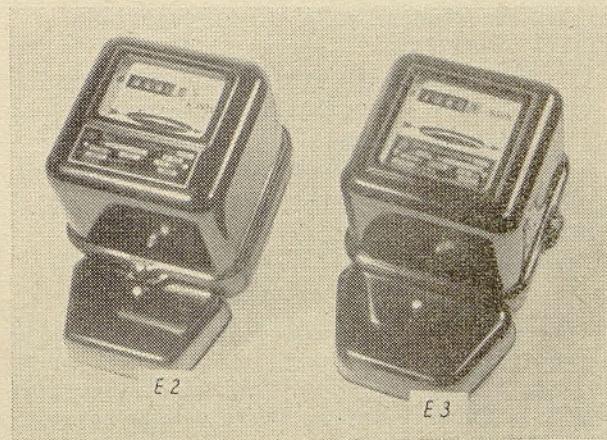
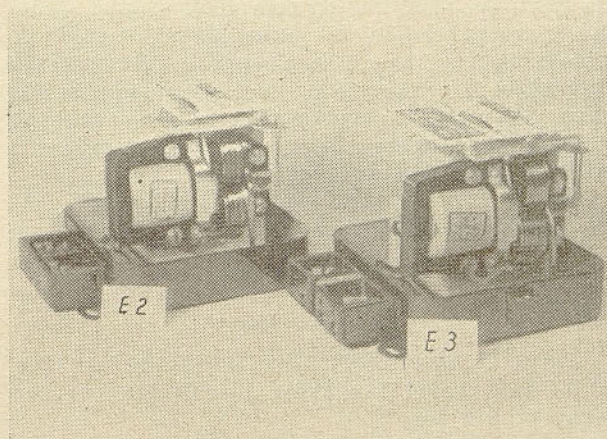
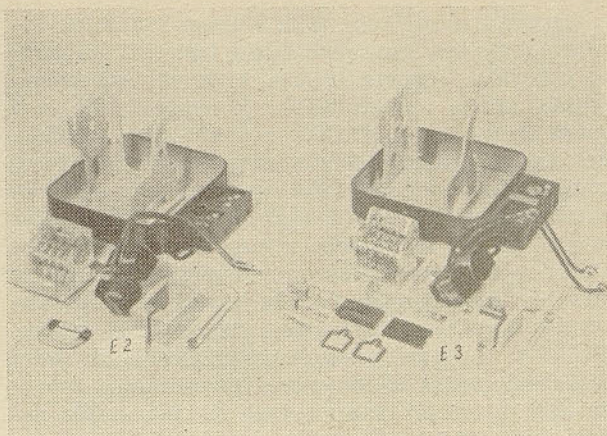
Števec E 3

Električni števec je eden naših najbolj poznanih masovnih proizvodov in je tudi edini izdelek, katerega izdelujemo na tekočem traku. Električni števec pozna pač vsakdo, saj je montiran skoraj v vsaki hiši odnosno gospodinjstvu in nam služi za merjenje porabe električne energije.

Prvotna izvedba števca tipe E 1 se je tekom let izboljševala — sledile so tipe E 1/a, E 11, E 2 in najnovejša tipa E 3.

Kakšne so prednosti najnovejše tipe našega novega števca, bo gotovo vsakogar zanimalo. — Novo tipo spoznamo že po spremenjeni zunanji obliki ohišja, ki ima veliko kvadratno stekleno okence, skozi katero vidimo čelno ploščo številčnika in na njej pritrjeno napisno tablico z vsemi karakterističnimi električnimi in evidenčnimi podatki. Tipa E 2 je imela le manjše podolgovato okence, napisna tablica pa je bila pritrjena na zunanji strani pokrova — torej nezavarovana — dočim je sedaj zavarovana v notranjosti. Na okrovu je na zunanji strani pritrjena nova večja priključna plošča. Tudi ta je modernejše izvedbe, praktična posebno zaradi tega, ker nima priključnih tuljk trdno zapečenih v bakelitnem ohišju, temveč so tuljke enostavno zložene in jih je moč zamenjati v slučaju okvare. To je velika prednost, kajti dosedaj je bilo potrebno v takem primeru izmenjati vso priključno ploščo. Tudi v električnem oziru je nova izvedba popolnoma varna glede proboja in odgovarja mednarodnim predpisom. Pokrov priključne plošče je izveden na novo in je nekoliko večji od dosedanjega. Tako je pravzaprav spremenjeno celotno zunanje lice.

Sedaj pa si oglejmo še dele v notranjosti. Na okrovu je montirano novo izboljšano ogrodje modernejše oblike. Nanj pritrdimo napetostno tuljavo z jarmom na eno stran nosilca in tokovno tuljavo na drugo stran. Tu vidimo spremembe predvsem pri tokovnem sistemu. Na jarem tokovne tuljave nataknejo na vsak krak po dva kratkostična obročka iz tankega aluminija, katera pozneje po potrebi prerežemo — to je prekinemo. Uporaba teh obročkov nam omogoča uvedbo kratkostičnih obročev v eni sami velikosti — debelini. Pri sedanji tipi imamo sicer tudi obroče ene vrste, ki pa v električnem oziru niso med seboj popolnoma enaki. Vsled tega moramo nujno vsakega posebej predhodno izmeriti, označiti in sortirati po vrednosti. Tako sortirane montiramo na števec odnosno na napetostne tuljave pač z ozirom na ostale lastnosti elementov tega sestava. Z uporabo novo uvedenih kratkostičnih obročkov pa odpade to umerjanje, montiramo obroče brez predhodnega merjenja, razliko pa kompenziramo z eventualno prekinitvijo — prerezanjem — kratkostičnih obročkov. To je seveda mnogo enostavnejše in hitrejše.

Jarem z mostičkom je iz izbrane kvalitetne dinamo-pločevine, katere električne lastnosti predhodno izmerimo. Tokovna tuljava, ki je bila pri sedanji izvedbi navita v dveh slojih, je sedaj navita le v enem samem sloju in sicer v pokončnem položaju, kar omogoča manjše število ovojev, ki so med seboj primerno distancirani. Tako navita tuljava omogoča vsled boljšega odvajanja toplote večje obremenitve in zato je naš novi števec v glavnem predviden kot števec s trikratno možno obremenitvijo. Tipa za 10 A bo torej uporabna tudi za jakosti do 30 A (Amperov), kar je razvidno tudi iz napisne tablice. 10 (30) A. Z uporabo kvalitetne pločevine za jedra je karakteristika obremenitve števca skoraj linear-na tudi pri večjih obremenitvah in tako uvršča naš novi števec E 3 med sodobne kvalitetne izdelke.

V magnetnem polju med napetostnim in tokovnim sistemom se vrti kotva števca na novih izboljšanih ležajih. Njen vrtilni moment reguliramo z zaviralnim magnetom, ki je seveda tudi nove konstrukcije. Dosedanji magnet je imel jarem iz dveh ravnih krakov, na njunem koncu pa prilepljena dva magneta. Nov magnet ima en krak raven, drugi pa je ukrivljen. Na ravni del prilepimo en sam večji magnet, drugi pol pa tvori ukrivljeni del jarma. Nadaljnja prednost novega magneta je v tem, da ima še mikrometrsko regulacijo za točno regulacijo jakosti magneta, kar silno poenostavi umerjanje števcov. Regulacija se vrši s približevanjem odnosno odmikanjem regulirne ploščice s pomočjo posebnega vijaka.

Jakost kompenzacije reguliramo s pomočjo žične zanke spremenljivega upora. Dosedanja žična

zanka je bila pritrjena na ogrodju števca z vijakom in je imela precej komplicirano obliko. Nova žična zanka pa je ravne oblike in se enostavno natakne na ogrodje, odpade torej pritrjevanje z vijakom, izdelava je pa tudi preprosta.

Končno naj omenim še številčnik števca, katerega poganja preko polževega prenosa kotva števca in tako registrira porabo toka. Številčnik je nove modernejše konstrukcije z vlečenimi številčnimi kolesi in se odlikuje z izredno lahkim tekom. Vsak številčnik je potrebno pred ugraditvijo prekontrolirati če le mogoče na vse obrate, to je na 10.000 obratov. Dosedanji številčnik se je kontroliral na sto obratov naprej in nazaj. Nov številčnik pa kontroliramo čim so vložena številčna kolesa in to na 10.000 obratov, kar se zgodi v kratkem času 2—3 minut na posebni kontrolni pripravi. Priprava ima pogon na stisnjen zrak, je silno občutljiva in registrira vsako najmanjše zatikanje in tako omogoča res precizno kontrolo izdelanih številčnikov.

To bi bile v glavnem prednosti nove izboljšane tipe števca E 3. Od nas vseh, ki sodelujemo pri izdelavi načrtov, orodja, sestavnih delov in montažnih naprav pa je odvisna kvaliteta novega izdelka in čim uspešnejši plasman na trgu.

Prva poskusna serija v višini 700 kosov se že sestavlja in bo končana v začetku marca. Istčasno izdelujemo dele druge poskusne serije 10.000 kosov vzporedno s sedanjim števcem. V pričetku aprila montiramo na tekočem traku drugo poskusno serijo 10.000 kosov, nakar postopno preidemo na redno proizvodnjo odnosno montažo nove tipe števca E 3.

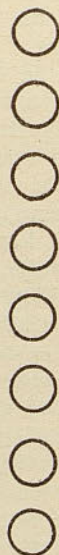
Redne knjige PREŠERNOVE DRUŽBE za leto 1960, ki jih bodo prejeli člani Prešernove družbe za redno članarino 600 din:

1. Koledar za leto 1960
2. France Bevk: VIHARNIK, zgodovinska povest
3. Hans Ruesch: NA VRHU SVETA, roman z daljnega severa
4. Venceslav Winkler: POT NA LISEC, mladinska povest
5. Fr. Planina: NAŠA DOMOVINA JUGOSLAVIJA
6. A. Polenc: ŽIVALSKI SVET (Srečanja z živalmi planin in obtečajočih predelov)
7. Ing. M. Tavčar in Iv. Špolar: DOMACA DELA IN POPRAVILA, praktični priročnik
8. I. Cankar: HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA

Torej

8 knjig za 600 din

prejme vsak, ki se vpiše najkasneje do 5. aprila 1959 v članstvo Prešernove družbe ter plača najkasneje do 5. julija 1959 vse obroke. Vsak tak član bo razen bogate in zanimive knjižne zbirke deležen še bogatega nagradnega žrebanja.

Strokovno izobraževanje kadrov

V prejšnji številki naše revije je bil priobčen članek, ki je seznanil bralce z ustanovitvijo izobraževalnega centra v našem podjetju. Ta si je zastavil predvsem dve važni nalogi: prvič, da pripravlja novosprejeto delovno silo za čim uspešnejša dela na raznih delovnih mestih v tovarni in čim hitrejšo vključevanje v proizvodni proces in drugič, da na podlagi zahtev in potreb proizvodnje ter tehničnega in družbenega razvoja skrbi za strokovno izpopolnjevanje že obstoječih kadrov v podjetju.

Pri izpopolnjevanju prve naloge je važno poudariti predvsem to, da tak način sprejema delavcev in razumljivo obravnavanje uvajalnega programa obenem s pravilnim izbiranjem človeka za neko določeno delo ali z iskanjem delovnega mesta, primerne za človeka z določenimi psihofizičnimi lastnostmi kaže na skrb, ki jo podjetje posveča čim boljšemu počutju delovnega človeka ter s tem navedemu pravilnemu odnosu do dela.

Z ozirom na sedanje število zaposlenih in nenehni razvoj tehnike je jasno, da je nujno potrebno skrbeti tudi za strokovno izpopolnjevanje in izobraževanje kadrov, ki že opravljajo določena dela. Tovrstno izobraževanje je zavzelo v letošnjem letu še večji razmah kot v preteklem (1957) letu. Poleg tega pa je postalo tudi sistematičnejše in smotrnejše. Takega načina izobraževanja je bilo v letošnjem letu deležnih preko 500 članov našega podjetja. Vršilo se je na tečajih, ki smo jih organizirali ali v sami tovarni, ali pa smo skupinam oziroma posameznikom omogočili udeležbo v strokovnih tečajih in seminarjih, ki jih prirejajo razne ustanove in zavodi, s katerimi Center stalno sodeluje. Pri tem je zelo pomembno, da tako uprava podjetja kot Strokovni svet kažeta razumevanje za tak način izobraževanja in mu dejansko nudita vso možno pomoč.

Med tečaji, ki so bili letos prirejeni v tovarni, je omeniti predvsem:

- tečaj za visoko kvalifikacijo
- tečaj za kvalifikacijo
- risarski tečaj
- stenografski tečaj
- jezikovni tečaji (za angleščino, nemščino, francoščino)
- tečaj o študiju dela
- tečaj o PIV metodah.

Izven podjetja pa so bili prirejeni naslednji tečaji, ki so se jih udeležili člani našega delovnega kolektiva:

- tečaji za višje vodilno osebje
- tečaj za merilno tehniko
- tečaji za varilno tehniko
- tečaj za kontrolo in merjenje navojev

- seminar za metalizacijo in plastifikacijo
- tečaj za površinsko zaščito materiala
- tečaj za obdelavo plastičnih mas
- tečaj za vodje propagandne službe
- seminar za člane delavskega samoupravljanja
- seminarji za mlade člane delavskega samoupravljanja
- tečaji za nikljanje in poliranje
- tečaji za instruktorje PIV metod
- tečaji za uslužbence finančne službe
- tečaj za šefe nabavnih in prodajnih oddelkov
- seminar za razsvetlavo
- seminar za vzdrževanje galvanskih kopeli
- seminar za komercialno embalažo itd.

Naštevanje bi bilo predolgo, če bi hoteli navesti vse tečaje in seminarje, v katerih so člani našega kolektiva izpopolnjevali svoje strokovno in družbenopolitično znanje. K temu pa bi vseeno bilo umestno dodati 3 poučne ekskurzije v Železarno Jesenice in HC Moste, ki so se jih udeležili tečajniki, ki obiskujejo tečaje za pridobitev kvalifikacije in visoke kvalifikacije. Pri tem so imeli priložnost, da se seznanijo s tehnološkim postopkom pridobivanja ene najvažnejših kovin ter delovanjem hidrocentrale, s čimer so dopolnili svoje teoretično znanje.

Izobraževalni center prav tako posveča skrb bodočemu tehničnemu kadru in vodi v svoji stalni evidenci povprečno 28 študentov na leto. Pri tem je njegova skrb osredotočena na njihov redni študij učni uspeh in stalen priliv novih, dobrih študentov, ki naj zamenjajo one, ki so študij že dokončali. Od zgoraj navedenega števila je večina študentov na Tehniški visoki in srednji šoli, ostali pa na Ekonomski fakulteti in Ekonomski srednji šoli. S pravilno izbiro študentov je zagotovljen reden dotok srednjega in višjega tehničnega kadra v podjetje. K rednejšemu študiju je pripomoglo tudi dejstvo, da so se v letošnjem letu znatno popravili gmotnejši pogoji za študij s tem, da so se na podlagi nove uredbe zvišale štipendije posameznikom. Pri izbiri študentov sodeluje center s komisijo za štipendije.

Da je izobraževanje kadrov zavzemalo v letu 1958 še večji razmah kot v prejšnjih letih je razvidno iz naslednjih števil:

v letu 1957 je bilo porabljenih za te svrhe 4.430.000 din
v letu 1958 pa je izdalo podjetje za to 5.354.000 din

Stroški, ki se izdajajo v te namene, so sicer znatni, ne smemo pa pozabiti na to, da so sredstva, ki se izdajajo za izobraževanje, dobro naložena, da predstavljajo kapital, ki se bo dobro obrestoval, saj je naš cilj, da se ne damo prehiteti tehničnemu razvoju.

Prihodnjič pa še nekaj o bodočem programu Izobraževalnega centra.

PROGRAM PANOGE AVTOELEKTRIKE

V LETU 1959

Dejstvo, da so bile dane v preteklih letih na razpologo določene kapacitete v orodjarni za izdelavo orodja, potrebnega za proizvodnjo predmetov iz panoge avtoelektrike, je odločilno pripomoglo k temu, da homo v letošnjem letu v glavnem izpopolnili asortiment proizvodov v tej panogi. Ker potrebujemo v naši tovarni za pripravo od začetka razvoja pa do proizvodnje najmanj leto dni, pogledjmo najprej, kaj je bilo storjenega v preteklem letu. Tisti proizvodi, ki so bili leta 1958 v razvoju in pripravi, bodo letos prišli v proizvodnjo in bo tako širši krog proizvajalcev in potrošnikov šele letos občutil razširitev asortimenta.

Najbolj nas zanima zaganjalnik 4 in 2,5 KM, ki je največji in najzahtevnejši proizvod 1. panoge (in seveda najdražji). Res je sicer, da smo ga v montaži avtoelektrike videli že lani od maja dalje, toda samo deloma v proizvodnji. Ta zaganjalnik je pri nas zelo iskan in ga zahteva trg v precej velikih količinah, razen tega pa smo trošili zanj precej deviznih sredstev, predvsem trdnih valut. Zato so kupci zelo pritiskali na naše podjetje, naj ga čim prej osvoji. Za njegovo proizvodnjo bo morala orodjarna izdelati krog 350 orodij. Med njimi so tudi izdelki, ki niso več običajna posebna orodja, temveč pravi posebni stroji, ki bodo služili proizvodnji posameznih sestavnih delov zaganjalnika. Razumljivo je, da vsega tega ni bilo mogoče kar na hitro izdelati, zato smo iskali inozemskega dobavitelja, ki bi nam bil pripravljen dobavljati posamezne sestavne dele in podsestave, za katere orodja še nimamo izdelanega. Dobavitelja smo našli v angleškem podjetju C. A. V. V teku letošnjega leta bo zaganjalnik popolnoma osvojen in bo zato uvoz delov polagoma odpadel.

V preteklem letu smo pripravljali tudi zaganjalnik 1 KM, 12 V za vozilo »Zastava 1400«, ki se že nahaja v poskusni proizvodnji in katerega redna proizvodnja bo stekla v sredini letošnjega leta.

V pozni jeseni pa bomo pričeli proizvajati zaganjalnik 0,6 KM, 12 V za vozilo »Zastava 600«, za katerega se trenutno izdeluje orodje. S tem bo zaenkrat zaključen asortiment na področju zaganjalnikov. V perspektivi nam ostane samo še zaganjalnik 6 KM, za katerega pa še ni pogojev, da bi se lotili njegovega razvoja in osvajanja.

Skoraj istočasno z zaganjalnikom 0,6 KM bomo dobili tudi dinamamo za avto »Zastava 600«. Poleg tega ostane neosvojen še dinamamo 500 W, 12 in 24 V, katerega potrebuje »FAMOS« za vlačilce in večje tovornjake. Z razvojem tega dinamama bomo pričeli letos, »FAMOS« pa bi ga želel kupovati čim prej. Zato bomo tudi tu, podobno kot pri zaganjalniku 4 in

2,5 KM, poskušali dobiti inozemskega proizvajalca, ki bi bil pripravljen dobavljati tiste sestavne dele oziroma podsestave, katerih še ne bomo mogli proizvajati doma, ker ne bomo imeli orodja. V tem primeru bomo lahko »FAMOSU« dobavljali diname že letos.

Spomladi začne s svojo proizvodnjo tovarna »TOMOS« v Kopru. Začela bo proizvajati malo motorno kolo »Colibri«, za katerega potrebuje vztrajniški magnetni vžigalnik. Tudi za ta proizvod ne moremo izdelati orodja v zaželenem terminu. Zato smo se že lansko leto dogovorili s švedsko firmo »Haldex« za dobavo nekaterih sestavnih delov tako, da smo vžigalnike lahko že pričeli dobavljati »TOMOSU«. Prav tako potrebuje »TOMOS« za svoje motorno kolo »Galeb« vztrajniški magnetni vžigalnik, katerega osvajanje pa bomo morali vsekakor preložiti na prihodnje leto.

Najšibkejša točka v tem programu pa je napetostni regulator. Sedanji, enostebni, kvalitativno odgovarjajo samo dinamamo 130 W, pri vseh ostalih pa morajo potrošniki uporabljati tuje regulatorje, kar pa ni najbolj zaželeno. Dinamo namreč najbolje dela z regulatorjem, ki mu je prirejen. Zato je bil pri nas razvit nov, trostebni regulator napetosti, ki ga bomo lahko uporabljali pri vseh dinamih naše proizvodnje. Regulator se že nahaja v poskusni proizvodnji in ga bomo v sredini leta imeli v redni proizvodnji.

Poleg zgoraj napisanega bomo na že obstoječih proizvodih avtoelektrike izvršili nekatere rekonstrukcije in izboljšave, ki pa bodo obremenjevale v glavnem samo razvojne oddelke. Tu imam v mislih dinamamo za kolo in vžigalno tuljavo, dočim je bil enostebni regulator v razvoju že rekonstruiran in se nahaja v poskusni proizvodnji.

Panogi avtoelektrike so priključeni tudi vrtni stroji in motorji, poleg tega pa se je v preteklem letu pojavila zahteva po nekaterih elementih za avtomatizacijo, ki so bili priključeni prav tako tej panogi.

Letos bomo začeli z razvojem manjšega vrtnega stroja EVS 0,5, dočim mora že obstoječi EVS1 doživeti nekatere spremembe in izboljšave, saj je že dočakal lepo starost. Predvsem bo treba spremeniti motor in ga obenem prilagoditi vsem ostalim univerzalnim motorjem, ki jih zahteva trg. Tako bomo že letos proizvajali motorje za sesalnike in loščilnike za tovarno »Elektron«, približno enake motorje za računske stroje »Tovarne računskih strojev« v Zagrebu ter motor za avtobusni ventilator. Pri vseh teh motorjih je isri rotorski in statorski rez, prav tako pa tudi nekateri drugi sestavni deli.

Vzporedno z razvojem magnetofona, katerega razvija panoga kino-akustike, bomo razvili motor, ki bo ta magnetofon poganjal. Motor je zelo zahteven, ker mora mirno in tiho teči, imeti mora zelo dobro

karakteristiko, predvsem se mu ne sme občutno spreminjati število vrtljajev. Upamo, da ga bomo lahko pravočasno in kvalitetno izdelali.

Pri razvoju elementov za avtomatizacijo pa še niso razčiščena vsa vprašanja z naročnikom. Poleg tega, da bomo proizvajali te elemente za glavnega naročnika JLA, pa jih bomo dobavljali tudi drugim kupcem. O posameznih elementih je zaenkrat še

težko govoriti, kaj več o tem bomo lahko napisali ob letu, ne glede na to, da smo že lansko leto te elemente iz razvojne serije razstavljali na zagrebškem velesejmu.

Torej, nalog je dovolj. Izvršili jih bomo pravočasno in kvalitetno, če bodo za to dani pogoji, predvsem pa, če bomo imeli dovolj kadra, ki bo te naloge sposoben obvladati.

Zinka Štravs

REZULTATI ZDRAVNIŠKE ANKETE

Vsi se še prav gotovo spominjate ankete, ki jo je organizirala naša obratna ambulanta in ki je pri neresnejših povzročila toliko vsesplošne zabave, pri ostalih pa sprožila neštevilno življenjsko važnih vprašanj zakonskega življenja, spoznavanja vprašanj in problemov življenja in zdravja žena, spolnih odnosov, ki so žal često neurejeni in s kaj slabimi in tudi usodnimi posledicami.

Zvedeti mišljenje kolektiva in uvideti njegovo prosvetljenost v teh zadevah, to je bil glavni namen te ankete. Anketni listi so bili razdeljeni vsem članom kolektiva, odgovore pa je oddalo 2117 ljudi.

Vprašanja so bila preprosta in je nanje lahko odgovoril vsak po lastnem poudarku.

Naši odgovori torej nam dajo naslednjo sliko:

1. Na vprašanje »Ali ste za to, da se splav odobri vsaki ženi?« smo prejeli skoraj enako število odgovorov z »da« kot z »ne«. To nam potrjuje naše prepričanje, da vprašanja večina ni razumela. Kajti, če bi bil splav dovoljen vsaki ženi in ker so splavi zelo nevarni, pa čeprav jih napravijo še taki zdravniki - specialisti, lahko zaradi tega pride do resnih obolenj in nepopravljivih posledic. So pa zanimive številke, če si jih bolj natančno ogledamo. Ženske, razen najstarejših in deklet ne odobravajo misli, da se mora vsaki ženi dovoliti splaviti, dočim se precej moških ogreva, da se to dovoli.

2. Na drugo vprašanje »Ali ste za to, da splav odobri zdravniška komisija?«, je pretežna večina anketirancev, moških in žensk, starih in mladih odgovorila z »da«. To je tudi edino pravilno, kajti zdravstvena komisija prosilke ne pregleda samo z zdravstvenega stališča, temveč tudi s socialnega in

tudi stališča prosilkine družine. Na odločitev zdravniške komisije I. stopnje, ki uraduje v Zdravstvenem domu v Kranju, je možna pritožba na drugostopno komisijo, ki ima svoj sedež v Ljubljani na Ginekološki kliniki.

3. Na vprašanje »Kdo v zakonu naj uporablja zaščitna sredstva proti zanositvi?« je večina moških odgovorila, da naj jih uporablja žena, dočim so žene pri tem vprašanju nekako odpovedale in se nam zdi, da se ne morejo odločiti, kdo naj ta sredstva uporablja; z enakim številom glasov so bile za to da sredstva uporabljajo žene in moški. Morda pa mislijo na dvojno sigurnost?

4. Na vprašanje »Ali ste poučeni o sredstvih proti zanositvi«, je bilo večina odgovorov z »delno« in pa »ne«. To nam dokazuje, da večina naših ljudi o tem ni dovolj poučena in je zato potrebno temu vprašanju posvetiti večjo skrb: organizirati moramo tozadevna predavanja za kolektiv, morda pripraviti kakšno razstavo, opozarjati ljudi na pomembno literaturo, na čitanje »Naše žene«, ki mesečno prinaša odgovore na najbolj intimna in vseeno vsakodnevna vprašanja.

Otroci naj se rode le tam, kjer si jih žele, toliko, kolikor si jih žele in takrat, ko so za to dani vsi pogoji (ne nazadnje materialni), to naj bo naš smoter, ker je to tudi zahteva današnjega časa.

V zadevah, ki vas mučijo in tarejo, se posvetujte z Vašim zdravnikom, z bolniško sestro, obiščite tozadevno posvetovalnico v Zdravstvenem domu v Kranju, čitajte in izobražujte se in pridite na predavanja, ki jih bomo v ta namen prirejali v naslednjem mesecu.

Ali naj bo splav dovoljiv vsaki ženi?

	da	ne
ženske	41 %	59 %
moški	49 %	51 %

Ali naj splav odobri zdravniška komisija?

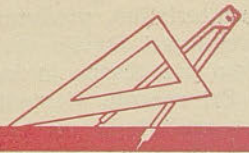
	da	ne
ženske	86 %	14 %
moški	81 %	19 %

Kdo naj uporablja kontracepcijska sredstva?

	žena	mož
ženske	50 %	50 %
moški	60 %	40 %

Ali ste poučeni o kontracepciji?

	delno	ne
ženske	51 %	49 %
moški	71 %	29 %

Zakaj mrtvilo v mladinski organizaciji na IKŠ »Iskra«

Vsi, ki smo hodili v Industrijsko kovinarsko šolo »Iskra« in ki smo delali kot aktivisti v mladinski organizaciji, vemo, da je bila ta organizacija takrat bolj aktivna, kot pa je danes. Vprašujemo se, kje je vzrok, da mladinska organizacija na šoli ne dela tako, kot bi sicer morala? Spomnimo se nekaj let nazaj. Povsod je bilo na prvem mestu omenjeno delo prav mladinske organizacije iz naše šole. Danes pa tega ne slišimo več. Ni pravilno, da dela samo predsednik organizacije, ampak je naloga vsega komiteja, da vzdigne vso mladino na šoli in da vsi sodelujemo pri izboljšanju ideološko-političnega, kulturnega in športnega življenja mladine.

Potrebno je, da si mladina na šoli izdela svoj program dela za dobo šolskega leta in ga tudi izpelje, da se poveže z mladinsko organizacijo v tovarni. Tako povezavo zasledimo že v večini tovarn, kjer mladinska organizacija šole tesno sodeluje z mladinsko organizacijo v podjetju in je tako sodelovanje prineslo uspehe obema organizacijama. Da mladinska organizacija prične z delom, je naloga tudi osnovne organizacije Zveze komunistov na naši šoli, ki naj nudi vso pomoč mladini. Saj prav iz nas mladih raste nova generacija, ki naj kasneje prevzame vodilna mesta v naši družbi. Zato nam mora biti žal vsakega trenutka, ki ga nismo koristno porabili za svoje izpopolnjevanje in izobrazbo.

M. Ž.

Več kot polovičen uspeh

Za nami je prva polovica šolskega leta in običaj je tak, da pregledamo uspehe posameznikov, posameznih razredov in pa tudi profesorskega zbora, če je znal pravilno prenesti znanje na mlajšo generacijo. Vsekakor lahko trdimo, da je profesorskemu zboru na Industrijski kovinarski šoli to uspelo, kar nam priča tudi povprečna ocena šole 3,04. Vprašamo se pa, če so učenci šole pokazali tisto znanje, kot smo ga od njih pričakovali. Lahko trdimo da in ne. Preseneča nas slab uspeh elektro razreda zadnjega letnika, kjer jih je od 17 učencev izdelalo samo sedem, deset pa jih je padlo. Njihova povprečna ocena je samo 2,97. Vsekakor to ni razveseljiva številka. Treba bo res krepko »prijeti«, da bo zamujeno nadoknadeno.

Pa pogledjmo razpredelnico učnega uspeha za vsak razred posebej:

razred	nere-dovani	neza-dostni	zadostni	dobri	prav dobri	odlični	pov. ocena	število učencev
I. A		7	—	17	3	—	3,20	27
I. B		7	1	17	1	—	3,08	26
I. E	1	8	—	12	1	—	2,98	22
II. A		14	1	10	1	—	2,72	26
II. B		8	—	12	4	—	3,09	24
II. E		9	—	12	2	—	3,00	23
III. A		8	—	11	2	—	3,20	21
III. B		7	—	9	3	—	3,08	19
III. C		4	—	14	2	—	3,17	20
III. E		10	—	5	2	—	2,97	17
Skupaj	1	82	2	119	21	—	3,04	225

Iz naše tabele je razvidno, da ni na šoli niti enega odličnega učenca in le 21 prav dobrih. Šolski odbor na Industrijski šoli »Iskra« je na svoji zadnji seji sprejel sklep, da se dajo ob polletju in na koncu leta odličnim in prav dobrim učencem denarne nagrade, ki naj bi bile vzpodbuda drugim za še uspešnejše delo. Omenimo pa naj, da je prav IKŠ »Iskra« v Kranju najboljša šola te vrste v Jugoslaviji.

M. Ž.

IZ MLADINSKE ORGANIZACIJE

V preteklem mesecu so obiskali naše podjetje člani Kluba mladih proizvajalcev iz Tovarne avtomobilov Maribor. Mladi proizvajalci iz Tovarne avtomobilov so si ogledali podjetje in se zanimali za naše proizvode. Po ogledu podjetja so imeli člani KMP iz Maribora razgovore z našimi predstavniki KMP. Obenem so potekali razgovori o delu mladinske organizacije in bile zamenjane izkušnje.

Na pobudo personalnega referenta v naši tovarni je socialna komisija pri tovarniškem komiteju LMS pregledala socialno stanje mladine. Zanimala se je tudi za tovariše, ki zaslužijo manj kot 10 tisoč dinarjev. Le-tem bo omogočeno brezplačno prejemanje malice ob pomoči Rdečega križa. Ravno tako bodo brezplačno dobivali malico tudi vsi vajenci v našem podjetju, 12 po številu.

V januarju tega leta je osnovna mladinska organizacija splošnega oddelka organizirala izlet na Golnik, kjer se je povezala s tamkajšnjo mladino. Ta izlet je v celoti uspel, pričakujemo pa še koristne rezultate razgovorov, ki so jih imeli mladinski aktivisti naše tovarne z aktivisti na Golniku.

M. Ž.

ISKRA IN ŠAH

Brez pretiravanja lahko trdimo, da je Iskrina šahovska sekcija steber kranjskega šahovskega življenja. V njej so zastopani igralci vseh kategorij in iz leta v leto raste število članov, ki si z neomajno vztrajnostjo utirajo pot po naporni lestevici šahovskih uspehov. Če je potrebno, da kranjski šahovski klub nastopi nekje v močnejši ali številnejši postavi, ni potrebno drugo, kot da tajnik društva zavrti telefonsko številko našega sindikata in že je nared ustrezno število igralcev, ki so pripravljene požrtvovalno braniti čast kranjskega šaha.

Za razliko od osnovnih sekcij kaže naša šahovska sekcija hvalevredno vztrajnost in stalnost pri delu, kljub temu, da so z odhodom posameznih dobrih igralcev bile prizadejane šahovskemu življenju tovarne občutne izgube. V splošnem se število aktivnih igralcev v Iskri približuje številki 100. Ta številka v primeri s celotnim stanjem zaposlenih v naši tovarni sicer res ni velika. Če pa upoštevamo dejstvo, da si mora povprečen šahist nabrati že precej šahovskega znanja in se pomeriti v večih srečanjih, da se do dobra ugreje in da ga zgrabi »šahovska mrzlica«, lahko rečemo, da je v Iskri šah še kar dobro zastopan.

Naj kratek pregled šahovskega življenja Iskrašev v preteklem letu približno ponazori naše lanskoletne napore in uspehe:

Januar 1958 — simultanka na 36 deskah z velemojstrom Matanovičem. Rezultat 7,5:28,5 za Matanoviča. Časten rezultat za obe strani!

Februar — brezkatgorijski turnir. Od 12 igralcev doseže IV. kategorijo 6 igralcev. Prvo mesto tov. Ljubič.

April — prijateljsko srečanje s »Titanom« iz Kamnika. Zmaga Iskre z rezultatom 8:4.

— sekcija Iskre doseže prvo mesto med sindikalnimi moštvi kranjskega okraja in se uvrsti v finale za prvenstvo Gorenjske (!)

— brzopotezni turnir ŠD Kranja v počastitev VII. kongresa ZKJ: v finalu 5 članov naše sekcije — Čopić, Krištan, Gril, Koren, Tasevski.

April-maj — turnir za dosego III. kategorije. Kategorijo dosežejo Ljubič, Kmetič, Šorli Stanko.

Maj — sindikalni moštveni turnir v počastitev »Dneva mladosti«. Rezultat: prvo mesto doseže moštvo Iskre, mladinci pa 5 mesto.

— dvoboj finalistov Iskre in »Predilnice« iz Škofje Loke se konča z

rezultatom 4:2 v korist Iskre. S tem se Iskra uvrsti v finale za prvenstvo Slovenije (!) (Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev se naša sekcija ni mogla udeležiti finalnega tekmovanja v Ljubljani in požeti sadove svojih naporov.)

— brzopoteznega turnirja I. in II. kategornikov se udeleži na svoje stroške tov. Tasevski in med 18 igralci doseže peto mesto.

Junij — simultanka s svetovnim velemojstrom Pavlom Keresom (SSSR). Presenetljiv in za velemojstra nič kaj ugoden rezultat 22,5:7,5 (!) Presenečeni velemojster napove »revanš« v 1959 letu.

— mednarodni šahovski festival na Bledu. Iskra na 7. in 8. mestu.

— šahovski sindikalni dvoboj Iskra proti TAM v Mariboru. Rezultat 4:2 za TAM.

— moštveni dvoboj Iskra : Planika v Kranju. 6:2 za Iskrro.

— Iskrina ekipa mladincev doseže v šahovskem tekmovanju obveznikov prevojaške vzgoje prvo mesto.

Septembar — šahovski turnir sindikalnih moštev iz vse Jugoslavije v Portorožu. Iskra na sedmem mestu.

November — medobratni turnir v počastitev Dneva republike. Rezultati: 1. nebotičnik, 2. orodjarna, 3. produkcija, 4. Industrijska šola in 5. kontrola.

Torej edina boleča točka, ki Iskrinim šahistom ne da pokoja, je mariborski TAM; toda — samo do povratnega srečanja!

Ni verjetno, da bi se še katera sekcija našega sindikata mogla pohvaliti s tolikšno razgibanostjo in pred vsem s takšnimi uspehi. Menda je samo tradicionalna šahovska skromnost vzrok, da te rezultate iznašamo šele ob letni bilanci sindikalnega dela.

Bilo bi seveda napak, ko bi te otipljive uspehe pripisovali samo spontani volji mladih šahistov, katerim kot rečeno ni odrekati velike požrtvovalnosti. Vendar je vsem Iskrinim šahistom dobro znano, da stoje v ozadju šahovskega življenja naše tovarne skromni mentorji mladih kadrov, šahovski veterani, ki sicer redkeje posegajo v aktivna tekmovanja, pač pa njihova roka in izkušnje usmerjajo vse vzgojno in organizacijsko delo sekcije. Tem možem gre zasluga, da je šah dosedaj uspešno premagoval trenutne krize, katerim je podložno vsako družabno udejstvovanje. Naj med njimi omenim samo najpožrtvovalnejše, ki dajejo vzgled tihega, a plodonosnega dela: tehnični vodja sekcije tov. Hladnik, predsednik tov. Vinko Šorli in skrbni varuh šahovskega inventarja tov. Gril. Dobiti skromen koticček, pomnožiti naše vrste z novimi člani in članicami in z nadaljnjimi uspehi v dvobojih in turnirjih uveljavljati Iskrino ime v svetu — to so naše bodoče perspektive in cilji, ki jih bomo skušali doseči v okviru dosedanjih tradicij. K sodelovanju pa vabimo vse tovarišice in tovariše, ki čutijo veselje in smisel za to plemenito igro, pa dosedaj še niso našli prave priložnosti in možnosti, da pristopijo v naše vrste.

